

Oda Bjørnsborg

Striden om snøkrabber: en liten brikke i et større spill?

En studie av EUs posisjon i konflikten mellom Norge og EU

Masteroppgave i Europastudier

Veileder: Kristian Steinnes

Trondheim, mai 2018

Oda Bjørnsborg

Striden om snøkrabber: en liten brikke i et større spill?

En studie av EUs posisjon i konflikten mellom Norge og EU

Masteroppgave i Europastudier
Veileder: Kristian Steinnes
Trondheim, mai 2018

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Jeg vil først og fremst takke min dyktige og imøtekommende veileder Kristian Steinnes. Takk for konstruktive tilbakemeldinger og et godt samarbeid. Det har vært betryggende å vite at du bare er en epost eller et kontorbesøk unna.

Jeg vil også rette en stor takk til Andreas og Andreas som lot meg være med på intervjurundene i Brussel. Verken oppgaven eller mastertiden hadde vært den samme uten The snow crab team. Jeg er også utrolig takknemlig for informanter som tok seg tiden til å prate med oss.

Videre vil jeg takke Magnus og Jostein for nyttige tilbakemeldinger i en tidlig fase. Jeg vil også takke Elling for korrektur.

En spesiell takk går til tålmodige og omsorgsfulle venner, familie og min kjære Truls.

Sist men ikke minst, takk til gjengen på 6b for morsomme og innholdsrike lunsjer og pauser. Vi klarte det!

Oda Bjørnsborg,
Trondheim, 2018

Forkortelser

CFP	EUs felles fiskeripolitikk
CLCS	FNs Kommisjon for kontinentalsokkel
DG	Directorate-General
DGMARE	Directorate-General Maritime Affairs and Fisheries
EEAS	Den Europeiske Utenrikstjenesten
EP	Europaparlamentet
ESA	Det europeiske frihandelsområdets overvåkningsmyndighet
EU	Den Europeiske Union
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet
FPZ	Fiskevernesone
ICJ	Den Internasjonale domstolen i Haag
MEP	Medlem av Europaparlamentet
NRK	Norsk Rikskringkasting
SFPZ	Fiskevernesonen rundt Svalbard
TAC	Totalkvote
UD	Utenriksdepartementet
UNCLOS	Havrettskonvensjonen

Innhold

Forord	i
Forkortelser	iii
Liste over modeller	vi
1 Introduksjon	1
1.1 Tema	1
1.2 Tidligere forskning	3
1.3 Min posisjon	6
1.4 Problemstilling og struktur	6
2 Tilnærming	8
2.1 Datamateriale	9
2.1.1 Intervju	9
2.1.2 Validitet og reliabilitet	12
2.1.3 Dokumentstudier	12
2.1.4 Behandling av datamateriale	13
2.2 Aktørsentrert konstruktivisme	13
3 EUs posisjon	16
3.1 EUs arktiske strategi	16
3.2 Snøkrabber før 2016	17
3.3 Norsk posisjon: ikke en snøkrabbe å gi bort	19
3.4 EUs posisjon: ikke-diskriminering	20
3.4.1 Forhandlinger	21
3.4.2 En pragmatisk løsning	22
4 Aktører	24
4.1 Kommisjonen	25
4.2 Europaparlamentet	25
4.3 Europêche	26
4.4 Latvia og Polen	27
5 Økonomiske motiver	31
5.1 En konflikt om snøkrabber	31
5.2 Egentlig et spørsmål om råvarer?	35
5.3 En delt Kommisjon	38
5.4 Konklusjon: Fisk fremfor andre råvarer	39
6 Politiske motiver	41
6.1 En utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten	41
6.2 Forholdet mellom Norge og EU	44
6.3 EU som global aktør	47
6.4 Politiske og personlige motivers påvirkning på EUs posisjon	49
7 Konklusjon: EU som aktør i Arktis	51
7.1 Generaliserbarhet	53
8 Litteraturliste	55

Liste over modeller

Modell 1: Økonomisk spørsmål.....	35
Modell 2: Olje og gass	37
Modell 3: Svalbardtraktaten.....	44
Modell 4: Norge og EU.....	47
Modell 5: EU som global aktør.....	49

1 Introduksjon

1.1 Tema

Arktis¹ har blitt en stadig viktigere region både politisk, økonomisk og med tanke på miljø og klimaendringer. Stater som i utgangspunktet ikke har områder i Arktis har de siste årene vist interesse for regionen og etablert Arktiske strategier (Luszczuk, 2016). Ettersom flere aktører viser større interesse for regionen har geopolitiske spenninger blitt synlige. Forholdet mellom samarbeid og konflikt i Arktis er skjørt, og enda skjørere som følge av klimaendringer og geopolitiske spenninger (Valberg, 2012). Young (2011, s. 191) argumenterer for at Arktis er ved et ”historisk veiskille” der det nå vil avgjøres om Arktis blir en sone preget av fredelig samhandling og samarbeid, eller konfrontasjoner og konflikter.

”Vi gir ikke bort en krabbe”, sa fiskeriminister Per Sandberg til EU 24. januar 2017 (Haugan, 2017). I desember 2016 besluttet den Europeiske Union (EU) å dele ut lisenser til snøkrabbefiske i områder rundt Svalbard, til tross for tydelige protester fra det norske utenriksdepartementet (Utenriksdepartementet, 2015). Norge har, etter Svalbardtraktaten artikkel 1, ansvar for å regulere områdene rundt Svalbard (*Svalbardtraktaten*, 1920). I 2014 forbød Norge all snøkrabbefiske i området rundt Svalbard, men har siden den gang gitt unntak til norske fiskebåter som i dag fisker snøkrabber (Abelsen og Lieungh, 2017). EUs selvlisensiering har vakt stor oppsikt og misnøye fra norsk side, og konflikten eskalerte i januar 2017 da den latviske båten *Senator* ble tatt for ulovlig fiske i området rundt Svalbard (Madsen, 2017). *Senator* ble tatt i arrest og bøtelagt, og ligger per dags dato i havn i Båtsfjord i Finnmark (ibid). Latvia hadde fått tildelt 11 av de 16 utdelte EU-lisensene (Rådet, 2016), og båten *Senator* opererte etter lisens fra EU (Kaiser, Kourantidou og Fernandez, 2018, s. 344). I desember 2017 valgte EU på ny å utdele lisenser til snøkrabbefiske (Rådet, 2017b), på tross av nye advarsler fra det norske Utenriksdepartementet (UD) (Utenriksdepartementet, 2017b). Som følge av disse lisensene brøt Norge forhandlingene med EU, og konflikten mellom Norge og EU over snøkrabber pågår fortsatt. Det er i dag ingen forhandlinger eller samtaler mellom partene (norsk diplomat 1, 2018), og konflikten over ressursene rundt Svalbard forblir ubesvart.

Formålet med denne oppgaven er å bidra til en større forståelse for hva snøkrabbesaken dreier seg om fra EUs side. Oppgaven identifiserer ideer om snøkrabber og snøkrabbesaken som eksisterer blant aktører i EU, og drøfter hvilke motiver aktørene har for å fronte disse

¹ Arktis blir definert av European External Action Services (EEAS) som den nordligste delen av kloden og befinner seg nord for Polarsirkelen EEAS (2017) *The Arctic - a short introduction*. Tilgjengelig fra: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/20956/arctic-short-introduction_en (Hentet: 08.01.18).

ideene. Deretter vurderer oppgaven sannsynligheten for at motivene har påvirkning på EUs posisjon. Jeg ønsker med denne oppgaven å bidra til innsikt i hvem aktørene i EU er og hvordan de opererer i snøkrabbesaken.

Det er to overordnede grunner til hvorfor denne oppgaven er relevant. Den første er at oppgaven tar for seg en pågående konflikt som det enda finnes begrenset forskning om. I så måte kan oppgaven bidra til å få større innsikt i en case som hittil i liten grad har blitt sett i lys av eksisterende teorier innenfor internasjonale relasjoner. Harald Sakkarias Hansen, som forsker på snøkrabber, peker på at "the challenges in managing snow crab may give useful insight into future issues. Effective governance might require the ability to adapt national and international institutions to more unstable circumstances." (Hansen, 2016, s. 42). Hvordan snøkrabbesaken løses gjenstår å se, men å undersøke hva som ligger bak posisjonene i konflikten kan bidra til en forståelse for hvordan EU som aktør oppfører seg i arktiske spørsmål i møte med Norge. Forsker Rachel Tiller forteller til *Politico* at "[t]he snow crab is a test. What happens now decides what will happen in every other issue" (Bolongaro, 2017). Teoretiske funn fra snøkrabbesaken kan ut i fra Hansen og Tillers argumenter være nyttige for å forklare hvordan EU som aktør opptrer i mulige fremtidige konflikter i Arktis.

Den andre grunnen til oppgavens relevans belager seg på en samfunnsmessig begrunnelse. Studier peker på at EU ikke har funnet sin rolle i Arktis, og peker på hvilken rolle EU burde ha (se for eksempel Østhagen, 2013; Stepien og Koivurova, 2017). Utspill fra ulike aktører i EU tyder på at EU forsøker å posisjonere seg i regionen (Kommisjonen, 2016; Europaparlamentet, 2018). EUs posisjon i snøkrabbesaken er betydningsfull fordi den kan bidra til å definere EU som aktør i en region EU selv betrakter som viktig. I snøkrabbesaken motsetter EU seg kyststaten Norge. Tidligere eksempler der EU har vært uenige med de arktiske kyststatene, som selforbudet, medførte at EU ble utestengt fra Arktis Råd² (Wegge, 2013). Konflikter i Arktis, som snøkrabbesaken, kan derfor få vidtrekkende konsekvenser for EUs rolle i Arktis. I så måte er snøkrabbesaken interessant ettersom EU utfordrer kyststaten Norges syn på rettigheter i Arktis.

Å analysere EU som aktør er samfunnsmessig relevant fordi er nyttig å forstå både hvordan beslutninger i EU blir tatt, og hvilke aktører i EU som har påvirkningskraft. Selv om EU ønsker å fremstå som én aktør, er de ikke en enhetlig aktør i Arktis (NOU:2012; Raspotnik og Stépien, 2016; Offerdal, 2011). Flere studier peker på at både medlemsland, EP og

² Ved slutten av 2000-tallet besluttet EU å forby selfangst, til tross for at flere kyststater var sterkt i mot forslaget. Forslaget skapte sterke reaksjoner i Arktis Råd, og fikk implikasjoner for EU som aktør i Arktis (Wegge, 2013).

interesseorganisasjoner lobber for å få gjennomslag for sine interesser i Arktis (Offerdal, 2011). Men er dette tilfellet også i konflikten om snøkrabber? For norske aktører med interesse av å påvirke EUs politikk i Arktis er det nyttig å forstå hvem som har påvirkningskraft i snøkrabbesaken. Oppgaven bidrar til innsikt i hvilke institusjoner norske diplomater kan lobbe opp mot for å påvirke EUs politikk i denne saken og muligens også i andre arktiske spørsmål.

Oppgaven kan også bidra til å belyse problemer Norge har i sitt forhold til EU. Snøkrabbesaken er betydningsfull for Norge, fordi suvereniteten og rettighetene til ressursutvinning rundt Svalbard kan stå på spill. Oppgaven kan bidra til større innsikt i en utfordrende og alvorlig konflikt for Norge. De ulike meningene om Arktis og snøkrabber viser at det er behov for å forstå de ulike motivene til aktører i EU, og hva som ligger bak disse. Raspotnik og Østhagen på argumenterer for at arktiske aktører har begrenset forståelse for EUs institusjonelle struktur og beslutningsprosedyre, og også hvordan EU opptrer som aktør (Raspotnik og Østhagen, 2018). Det er en mulighet for at en større forståelse og innsikt av posisjonene og holdningene bak posisjonen kan bidra til innsikt i hvorfor snøkrabbesaken er vanskelig å løse. Det er nyttig for norske aktører å vite hvilke motiver som står bak EUs posisjon. Slike svar vil kunne ha betydning for hvordan Norge kan arbeide med EU for å løse konflikten.

1.2 Tidligere forskning

En stor del av litteraturen om Arktis går ut på hvorvidt Arktis kan klassifiseres som en sone av samarbeid eller konflikt (Bruun og Medby, 2014). Debatten innebærer også et skille mellom et neoliberalt utgangspunkt med fokus på interesseformasjon og samarbeid, og et realismebasert ståsted der konflikt og motstridene interesser er sentralt.

Forskere som plasserer seg innenfor realismen, og/eller har et pessimistisk syn på Arktis legger vekt på hvordan motstridene interesser kan true regionens stabilitet. Fairhall peker på Arktis som "a cauldron of economic potential and political conflict" (Fairhall, 2010, s. xviii). Sale og Potapov (2010) hevder at for å forstå fremtiden må en studere fortiden, noe de gjør for å skape bilde av Arktis som konfliktfylt og preget av interessekamp om naturressurser. Sale og Potapov er kanskje de mest kritiske til Arktis som fredelig region i litteraturen. Andre som også kan kategoriserer innenfor denne teoritradisjonen er (Valberg, 2012), (Zellen, 2009) og (Emmerson, 2010), men de er nyanserte i forhold til Sale og Potapov, og understreker at virksomheten i Arktis også kan være preget av samarbeid. Felles for overnevnte forskere, sett bort i fra Valberg, er at de betrakter Arktis som et geografisk område i vurderingen av hvorvidt

regionen er preget av konflikt eller samarbeid, fremfor å dele opp området i sektorer, staters områder i Arktis eller institusjoner.

Dette står i kontrast til den neoliberale siden som i større grad deler opp området og peker på deler av området hvor det finnes velfungerende samarbeid. På denne siden av den teoretiske debatten argumenterer flere for at Arktis er preget av samarbeid med fungerende institusjoner (Wegge, 2011; Young, 2011; Heininen, Exner-Pirot og Plouffe, 2015, s. 12; Hoel og Heininen, 2016; Hønneland, 2012; Stokke, 2017). Young understreker at konflikter i Arktis har en tendens til å vekke stor oppsikt, men at de er mer "[...]alarmist than alarming" (Young, 2011, s. 193). Med dette mener han at konfliktene er blåst opp som faretruende, noe som ikke stemmer overens med virkeligheten i regionen. Han støttes av Wegge som peker på at mange av disse oppblåsingene er tatt ut av kontekst (Wegge, 2011, s. 167). Wegge understreker også at Arktis har et velfungerende samarbeid som Arktisk Råd, og at det ikke foregår en militær konflikt i regionen (ibid). Wegge og Young støttes av Heininen, Exner-Pirot og Plouffe som er redaktører i *the Arctic Yearbook*. Disse poengterer at "[a] high level of geopolitical stability has been established based on cooperation across borders by Arctic states and non-states actors" (Exner-Pirot, Heininen og Plouffe, 2017, s. 12). Arktisk samarbeid er sterkt fundamentert i den nordiske modellen for fred og samarbeid, hevder Heininen (Huotari og Kalliojärvi, 2017, s. 456).

Ettersom klimaendringene blir stadig tydeligere i Arktis, har flere forskere, politikere og miljøorganisasjoner rettet interessen mot regionen. Johanne M. Bruun og Ingrid Medby (2014) peker på utnyttelse av ressurser som følge av klimaendringer som en av fem overordnede temaer i den geopolitiske debatten om Arktis. Usikkerhet rundt hvordan ressursene i Arktis ivaretas og forvaltes henger sammen med klimaendringer (ibid). En utydelig styringsstruktur utfordrer stabiliteten i regionen, og denne usikkerheten forsterkes av klimaendringer (Gerhardt *et al.*, 2010). Gerhard *et al.* peker på at: "It is our contention that ongoing contestation of sovereignty in the Arctic is rooted in the region's indeterminate and unstable geophysical characteristics" (Gerhardt *et al.*, 2010, s. 993). Det er ikke bare en ustabilitet i regionen, men usikkerhet rundt klimaendringer kan utfordre territorialstatens suverenitet i regionen.

Kristine Offerdal (2010) representerer en ny innfallsvinkel i skillet mellom samarbeid versus konflikt. Hun etterlyser mer sektorspesifikk forskning på regionen, fremfor et fokus på hvorvidt Arktis i sin helhet er preget av konflikt eller samarbeid. Hun argumenterer for at det er vanskelig å kategorisere hele regionen innenfor den ene eller andre boksen, og at forskere derfor burde analysere Arktis utfra ulike deler eller sektorer av regionen (ibid).

Andreas Østhagen og Andreas Raspotnik har forsket på forholdet mellom Norge og EU, og hvorvidt de er partnere eller rivaler i Arktis (Raspotnik og Østhagen, 2017). De finner at det europeiske økonomiske samarbeidet (EØS), som Norges tilknytningsform til EU, har påvirkning på EU og Norges forhold i Arktis. Norge og EUs samarbeid i Arktis må bli sett på som en forlengelse av forholdet partene har ellers, der Norge balanserer mellom integrasjon og separasjon (Raspotnik og Østhagen, 2017, s. 82) Dette mener også Liu, Kirk og Henriksen. De peker på at ”Norway [...]views the relationship with the EU in the Arctic as part of their wider relationship. The result is that Norway’s cautious approach to integration with the EU in general influences their relationships in the Arctic” (Liu, Kirk og Henriksen, 2017, s. 362). Raspotnik og Østhagen hevder også at til tross for at EU og Norge har uenigheter, som for eksempel selsaken (Wegge, 2013), samarbeider de godt, og at Norge ønsker EU velkommen til å engasjere seg i Arktis. Njord Wegge støtter Østhagen og Raspotnik og hevder at ”[f]or Norges vedkommende har EUs interesse for Arktis vært med på å gi landet en ny og viktig rolle i sin relasjon til EU” (Wegge, 2012).

Andreas Raspotnik og Adam Stepien har forsket på hvordan EU oppfører seg som aktør i Arktis. De finner at det er tilnærmet umulig å definere EU som én aktør, fordi interessegapet blant aktører er for stort, noe som medfører at EUs felles politikk på Arktis blir utvannet til innholdsløs politikk (Stepien og Raspotnik, 2016). Dette støttes av Offerdal som peker på at:

EU Arctic policy should not be understood as the coordinated product of clear-cut rational calculations. One reason is the obvious fact that the EU consists of 27 member-states, with their various agendas, and three institutions that have developed institutional dynamics internally and among themselves (Offerdal, 2011a, s. 862).

Hittil finnes det begrenset forskning og lite kunnskap om snøkrabbesaken, noe som kan forklares av at det er en pågående konflikt mellom Norge og EU. I så måte er det et behov for kunnskap på området. Tidligere har Rachel Tiller og Elizabeth Nyman forsket på snøkrabber og styringsregimer (Tiller og Nyman, 2017). Studien deres fokuserer på institusjoner og regimers mulighet til å takle eksogene sjokk i Fiskerivernesonen rundt Svalbard (SFPZ)³. De finner at eksogene sjokk som snøkrabber illustrerer hvor sårbart internasjonale regimer rundt Svalbard er, og at snøkrabbesaken kan true hele det eksisterende styringssystemet (ibid, s. 31). Rossi (2016; 2017) har også forsket på snøkrabber og det juridiske rammeverket knyttet til

³ Tiller og Nyman (2017) beskriver eksogene sjokk som en radikal endring eller utfordring for det etablerte styringsregimet, som i deres tilfelle er det norske styringsregimet over områdene rundt Svalbard.

uenigheter av tolkningen av Svalbardtraktaten. Rossi konkluderer med at "[t]he moral to that story holds that people often grudge others what they cannot enjoy themselves. In Norway's case, the object seems to be to prevent others from having something that you have no interest in sharing" (Rossi, 2017, s. 1528).

1.3 Min posisjon

Inspirert av Raspotnik og Stepiéns (2016) forskning, behandler oppgaven EU som et sett av aktører. Dette innebærer å åpne opp EU og å ta hensyn til at ulike institusjoner, medlemsstater og enkeltindivider kan ha egne eller ulike posisjoner i snøkrabbesaken. Studien tar, i likhet med Offerdals etterlysning av mer sektorspesifikk forskning, for seg én sak, fremfor en vurdering av Arktis som en sone av konflikt eller samarbeid. Hun argumenterer for at hver sektor eller konflikt må sees i lys av en større kontekst enn at den er plassert i Arktis (Offerdal, 2010). I så måte er denne oppgaven et bidrag til å forstå en konflikt som finner sted i Arktis, men også en konflikt mellom Norge og EU, der Norge har tett tilknytning til EU uten medlemskap.

Snøkrabbesaken må også sees i lys av klimaendringer og geopolitikk. Snøkrabbene beveget seg trolig mot Barentshavet som følge av klimaendringer. Det medfører usikkerhet i regionen om hvem som skal ha tilgang til ressursene, og hvilken betydning snøkrabbene kan få for regionen. Denne usikkerheten har fornyet interesse for norsk suverenitet i området rundt Svalbard. Gunitskiy hevder at et svakt internasjonalt lovverk i kombinasjon med utvikling i regionen skaper "a cacophony of arguments that could keep lawyers and geographers busy for decades" (Gunitskiy, 2008, s. 262). Hvordan snøkrabbesaken løses vil kunne få en større betydning for styring av ressurser i Arktis. For å kunne forstå EUs posisjon er det nødvendig å se saken i lys av økt interesse for og usikkerhet rundt ressurser i Arktis.

1.4 Problemstilling og struktur

Opgaven undersøker EU som aktør i snøkrabbesaken. Problemstillingen er: *hvordan posisjonerer EU seg i snøkrabbesaken og hvilke motiver kan forklare posisjonen?* For å danne en bedre forståelse av EUs posisjon i snøkrabbesaken vil følgende spørsmål bli utredet og analysert:

- 1) Hvordan posisjonerer EU seg i snøkrabbesaken?
- 2) Hvem er aktørene i saken og hvilken rolle har de?
- 3) Hvilken betydning har økonomiske og politiske motiver for EUs posisjon?

Den kronologiske rammen for analysen strekker seg fra EU delte ut kvoter til snøkrabbefiske i desember 2016 og frem til mars 2018. Dette tidsrommet er særlig sentralt i snøkrabbesaken fordi det ble problematisk for Norge da EU delte ut kvotene i 2016 (norsk diplomat 1, 2018), og at det per dags dato er en pågående konflikt.

Oppgaven består av sju kapitler. Kapittel 2 presenterer og diskuterer oppgavens tilnærming. Kapitlet presenterer det teoretiske rammeverket aktørsentrert konstruktivisme, og redegjør for sentrale valg som et tatt med tanke på metodologi og metode. Kapittel 3, 4, 5 og 6 utgjør det empiriske grunnlaget for diskusjonen av oppgavens problemstilling, der kapittel 3 redegjør for EUs posisjon i saken. Kapitlet viser at EUs posisjon bygger på at likebehandlingsprinsippet i Svalbardtraktaten gjelder, og at EU ønsker en pragmatisk løsning på konflikten. I Kapittel 4 drøfter jeg involverte aktørers rolle og påvirkningskraft. Kapitlet konkluderer med at Kommisjonen, MEP-er, Europêche og enkelte medlemsland har vært sentrale, men at det har vært relativt få involverte enkeltindivider som gir disse individene en større mulighet til å påvirke EUs posisjon i saken.

I kapittel 5 og 6 diskuteres funnene fra den empiriske analysen opp mot oppgavens teoretiske rammeverk aktørsentrert konstruktivisme. Kapittel 5 og 6 analyserer hvordan ideer benyttes strategisk av aktørene for å oppnå et mål, og vurderer i hvilken grad de økonomiske, politiske og personlige motivene kan bidra til å forklare EUs posisjon. Gjennom å analysere henholdsvis to økonomiske og tre politiske motiver finner oppgaven at ideer har spilt en rolle i å påvirke EUs posisjon. Oppgavens hovedargument er at aktører i EU har politiske, økonomiske og personlige motiver i saken, og at noen av motivene har påvirket EUs posisjon. Oppgaven finner at økonomiske motiver om snøkrabber har vært sentrale for viktige aktører i EU, og har sannsynlig påvirket EUs posisjon i større grad enn politiske og personlige motiver. Kapittel 7 oppsummerer oppgavens funn og diskuterer betydningen av funnene for snøkrabbesaken.

2 Tilnærming

Dette kapitlet redegjør for de metodologiske, metodiske og den teoretiske tilnærmingen til analysen. Den første delen presenterer den underliggende metodologien som analysen er bygget på, og som er sentral for forskningsdesignet, metoden og fortolkningen av data. Metodedelen gir en oversikt over hvilke valg som er tatt, og dataene for analysen. Kapitlet drøfter også styrker og svakheter ved denne tilnærmingen. Den andre delen introduserer det teoretiske rammeverket aktørsentrert konstruktivisme. Målet for teoridelen er at den skal fungere som et nyttig verktøy for å forklare funnene, og bidrar til å plassere oppgaven i en større teoretisk kontekst.

Hver forsker er påvirket av en underliggende metodologi eller verdenssyn (Creswell, 2014, s. 7-8). Forskeren går inn i forskningsprosessen med en fortolkningsramme som bygger på deres verdenssyn (Denzin og Lincoln, 2013, s. 23). Denne oppgaven er basert på konstruktivisme, der forskeren anerkjenner at han eller hennes egen bakgrunn påvirker fortolkningene (Creswell, 2014, s. 8). Metodologi og metode i denne oppgaven er knyttet til snøkrabbesakens kompleksitet. Etter konstruktivistisk ontologi er verden kaotisk, og for å få kunnskap om den må vi fortolke de fortolkningene menneskene i verden gjør (Madsbu, 2011). For å forstå snøkrabbesaken er det derfor essensielt å tolke hvordan aktørene i konflikten tolker konflikten. En induktiv fremgangsmåte, med utgangspunkt i empiri, for så å arbeide mot en tese gir mening når man har en konstruktivistisk metodologi fordi en ikke tar for gitt at verden er organisert.

En induktiv fremgangsmåte er hensiktsmessig når eksisterende kunnskap om temaet er mangelfull, og tidligere forskning ikke legger føringer for eller presenterer et teoretisk rammeverk (Yin, 2003, s. 30). En komplisert sak som snøkrabbesaken krever en tilnærming som ikke tar for gitt en viss logikk hos aktørene. Dette kan begrunnes med at litt av svaret på denne oppgaven nettopp er hvilken rasjonalitet aktørene følger. Ved å unngå å begrense aktørenes logikk har oppgaven mulighet til å utforske i større grad hva saken handler om, og hva som egentlig ligger bak EUs posisjon. Hvis jeg hadde tatt utgangspunkt i et lukket teoretisk rammeverk ville jeg også lagt føringer for hvilke typer svar jeg ville fått (Thomas, 1997, s. 85).

Denne oppgaven følger et casestudie-design. Robert Yin peker på at casestudier ofte fokuserer på moderne eller dagsaktuelle saker (Yin, 2003, s. 1). Schramm (1971, som sitert i Yin, 2009, s.17) peker på at casestudier forsøker å belyse en beslutning eller et sett av beslutninger: hvorfor de ble tatt, hvordan de ble implementert og hva var resultatet. Yins og Schramms beskrivelse av en case passer denne oppgaven, og jeg anser det som hensiktsmessig å følge et casestudie-design. En kritikk av casestudier er at de ikke kan generaliseres (Yin, 2003, s. 10). En casestudie kan ikke, og skal ikke representere et utvalg av virkeligheten slik

kvantitative studier ofte gjør, og i så måte kan de ikke generaliseres (ibid). Likevel peker Yin på at casestudier kan utvide og generalisere teorier, noe som kan føre til en form for analytisk generalisering (ibid). Funnene i oppgaven gir først og fremst en forståelse av EU som aktør i snøkrabbesaken, og hvilke faktorer som er viktige i denne konkrete saken. Samtidig identifiserer casen noen generelle trekk ved EU som kan si noe om hvordan EU oppfører seg som aktør i Arktis.

Opgaven benytter seg av en kvalitativ forskningsmetode, som er hensiktsmessig til å oppnå dypere forståelse om et tema (Tjora, 2011, s. 15). En kvalitativ innholdsanalyse er passende metode for å beskrive et materiale som krever et vist nivå av fortolkning (Schreier, 2012, s. 2). Denne metoden tar hensyn til at mening ikke kan tas for gitt og at vi konstruerer mening (ibid). Metoden er også nyttig når man forsker på tema der meningen ikke er åpenbar (ibid). Målet med denne metoden er å systematisk beskrive betydningen av datamaterialet.

2.1 Datamateriale

Ved å ta for meg én case, fremfor å forsøke å forklare flere, har jeg muligheten til å gå i dybden i casen ved å benytte flere ulike typer kilder. I casestudier er det vanlig å basere seg på et utvalg datamateriale. For å forhindre at en kilde, som kan være en feilkilde, skal påvirke funnene i for stor grad, anbefaler flere forskere en triangulering av datamaterialet (Yin 2003: Flyvbjerg 2013). Triangulering betyr at forskeren innhenter data fra flere ulike kilder (ibid). I oppgaven har jeg forsøkt så langt det har latt seg gjøre å innhente data på ulike måter. Jeg har tatt utgangspunkt i offisielle dokumenter der disse har vært tilgjengelige. Som følge av at snøkrabbesaken er en pågående konflikt har de fleste dokumentene vært hemmeligholdt og utilgjengelige for meg. Studien bygger på både skriftlige og muntlige kilder, og jeg har gjennomført analyser av dokumenter, videomøter og intervju. Jeg har intervjuet ulike aktører, blant annet informanter fra ulike EU-institusjoner, nasjonale representasjoner fra medlemsland, men også norske diplomater for å få en annen vinkling på EUs posisjon i snøkrabbesaken. Informasjonen jeg hentet gjennom intervjuene har blitt satt opp mot andre kilder og intervjuer der det har vært mulig. Dette minsker sannsynligheten for feilkilder, og øker oppgavens validitet. Det er også med på å minske oppgavens subjektive preg fordi det noen tilfeller er mulig å kryssjekke informasjonen.

2.1.1 Intervju

Dybdeintervjuer er den mest vanlige datagenereringsmetoden innenfor kvalitativ forskning, og har både fordeler og ulemper (Tjora, 2012, s. 90). Intervjuene var nødvendige for å identifisere

de involverte aktørene i EU-systemet, og er et viktig bidrag til å forstå hva som ligger bak EUs posisjon og motiver i saken. En av styrkene ved intervju som datageneringsmetode er at forskeren får mulighet til å stille spørsmål som er eller kan være relevante for forskningen. I motsetning til dokumenter kan informanter gi svar, forklare og redegjøre utydigheter eller andre elementer som forskeren anser som interessant i saken. På den andre siden er det ikke sikkert informantene utgir, eller er villig til å utgi, informasjonen som forskeren synes er interessant. Intervjurunden var nyttig ettersom vi fikk svar på spørsmål om ikke kom tydelig frem i de skriftlige kildene.

I dybdeintervjuer er man opptatt av å studere informantenes forståelse av virkeligheten på bakgrunn av de erfaringene, opplevelsene og bakgrunnen informanten har (Tjora, 2012, s. 91). Funnene fra intervjuene må sees i lys av informantens subjektive syn på saken, men også forskerens subjektive væremåte (Tjora, 2012, s. 91). En utfordring ved å basere seg på intervju er subjektiviteten knyttet til forskeren, informanten og situasjonen. Informasjonen forskeren innhenter gjennom intervjuer er filtrert gjennom synspunktene til informantene (Creswell, 2014, s. 191). Dette kan være en ulempe med tanke på datamaterialets objektivitet, men samtidig kan det også være en målsetting å forstå seg på nettopp den subjektive forståelsen til informanten. I denne oppgaven er de involverte aktørene sentrale, og da er det også av interesse å forstå involverte enkeltindividers tanker og forståelser. Intervju er en hensiktsmessig metode i denne oppgaven, fordi det gir et innblikk i hvordan sentrale aktører og institusjoner tenker og oppfatter snøkrabbesaken.

Når en gjennomfører intervjuer er det, ifølge Aksel Tjora, viktig å være bevisst på både informantens og ens egen bakgrunn (Tjora, 2012). Informantene har kanskje noen forventninger til forskerens oppfatninger og motsatt (ibid). Min identitet som norsk og nord-norsk, kan ha påvirket både intervjusituasjonen og tolkning av informasjon i analysen. Det fremsto som at noen av informantene forventet at vi var av samme oppfatning som de norske forhandlerne. Dette kan ha påvirket måten informantene svarte på spørsmålene våre, og hvilken informasjon de valgte å dele eller å unnlate å dele. På samme måte er det nærliggende å forvente at informantens bakgrunn, nasjonalitet og kultur også kan ha hatt påvirkning på deres syn på saken. Hvilken informasjon de utga, hva de unnlot å meddele og måten de formulerte seg ha vært påvirket av deres bakgrunn.

Det er nødvendig å ta høyde for at informantene kan ha hatt sin egen agenda for å møte til intervju om snøkrabbesaken. Det faktum at to av oss var norske, kan ha ført til økt interesse for å bedre forstå konflikten mellom Norge og EU. I den pågående situasjonen fremsto det som om noen av aktørene hadde mangelfull innsikt i saken særlig når det gjaldt den motsatte parts

posisjoner. Det er mulig at informantene også hadde en viss egeninteresse av å møte oss. Under noen av intervjuene deltok flere personer på intervjuet enn avtalt, noe som ble forklart med at de også var interesserte i å møte oss.

Intervjuene var semistrukturerte, og jeg hadde forberedt en intervjuguide. Informantene stilte også spørsmål til oss underveis, noe som førte til en gjensidig samtale. Fordelen med dette var at stemningen var avslappet, og til dels fortrolig ettersom begge parter kunne bidra med informasjon som var interessant for den andre part. Selv om flere peker på at et semistrukturert intervju med åpne spørsmål er ideelt (Tjora, 2012, s. 93), fremsto det som kunstig og mindre naturlig i noen av intervjusituasjonene. Aberbach og Rockman peker på at "[...]in our experience the advantages of conversational flow and depth of response outweigh the disadvantages of inconsistent ordering" (Aberbach og Rockman, 2002, s. 674). Jeg anså det som viktigere å oppnå en naturlig stemning, enn strengt å følge intervjuguidens oppsett.

De 11 intervjuene analysen bygger på, ble gjennomført i februar 2018 der 10 av intervjuene ble utført i Brussel sammen med forskerne Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen, det siste over telefon. Valg av informanter er utført strategisk med tanke på informantenes kompetanse og kunnskap (Thagaard, 2013). Det kan være en utfordring å få tak i informanter når man ønsker å intervju elite (Aberbach og Rockman, 2002). Derfor var det nyttig å samarbeide med to andre og erfarne forskere i arbeidet med å få tak i informanter høyt i EU-systemet. Raspotnik og Østhagen har lang erfaring med datainnsamling og intervjuer. Tjora peker på at erfaring er nyttig for å gjennomføre gode intervjuer, og at det er en fordel å være flere forskere dersom man ikke har lang erfaring med intervjusituasjoner (Tjora, 2012, s. 104). Det viste seg å være en fordel å gjøre intervjuene sammen med Raspotnik og Østhagen.

2.1.1.1 Anonymitet

Snøkrabbekonflikten mellom Norge og EU er en betent sak, noe som viktiggjør informantenes anonymitet. Likevel er det av betydning for oppgaven at det informeres om fra hvilken institusjon informantene kommer fra, fordi aktørene er sentrale for analysen. Ettersom EUs institusjoner har ulike roller i denne oppgaven, vil for eksempel uttalelser fra Kommissjonen kunne ha større innflytelse på forhandlingsprosessen og sakens videre fremgang enn én enkelt MEPs politiske mening. Jeg har derfor valgt å inkludere den overordnede institusjonen informantene tilhører, men ikke hvilken avdeling eller rolle. Jeg har gitt kommisjonsansatte titlene kommisjonsansatt A, B og så videre. MEP-ene kalles MEP 1, MEP 2 og MEP 3 i oppgaven. Ettersom EP har 754 medlemmer (Europaparlamentet, *uten år*) anses anonymiteten til de intervjuede MEP-ene til å fortsatt være bevart.

2.1.2 Validitet og reliabilitet

For å styrke validiteten har jeg forsøkt å forstå eller tolke informasjonen innhentet gjennom tekst eller intervjuer. Fordi målet med denne oppgaven er å forstå EUs posisjon og det som kan forklare den, er det viktig å analysere det som kan ligge bak uttalelser og erklæringer. Dette kan gå på bekostning av oppgavens reliabilitet, fordi en annen forsker kan tolke utsagnene annerledes (Yin, 2003, s. 34-38). Imidlertid gir over 10 intervjuer sammen med dokumentstudier et godt innblikk i hva som ligger bak EUs posisjon i snøkrabbesaken.

Vi gjennomførte intervjuene uten opptak. Et opptak kunne ført til at informantene begrenset seg, ettersom konflikten er pågående, noe som ville svekket validiteten. Peabody et al. finner at "[...]people are more likely to talk "off the record" without a recording device" (sitert i Harvey, 2011, s. 436). Dette kan styrke validiteten i oppgaven fordi vi i større grad fikk innsyn i det vi ønsket å måle og forstå: hva som egentlig ligger bak EUs posisjon i snøkrabbesaken. En annen fordel er at intervjuet kan foregå mer som en fri uformell samtale med en avslappet stemning som er idealet for intervjuer (Tjora, 2012, s. 119, 194). Selv om mangel på båndopptak kan begrense oppgavens reliabilitet, fordi en annen forsker kanskje vil notere annerledes (Tjora, 2012, s. 178), vurderes validiteten som viktigere for oppgaven. Dessuten var vi tre forskere som diskuterte funnene våre i etterkant av hvert intervju for å kontrollere funnene, noe som styrker reliabiliteten.

2.1.3 Dokumentstudier

Avisartikler kan være hensiktsmessig for å belyse saken og gi innsikt i diskursen om konflikten. De kan også synliggjøre de ulike posisjonene i konflikten. På den andre siden kan avisene velge å fremstille saken som i større grad betydningsfull for å skape sensasjonsartikler som selger. Fremstillingen i avisene samsvarer ikke nødvendigvis med slik den oppfattes av aktørene i saken. Avisartiklene er likevel nyttige bidrag til å forstå snøkrabbesaken. Flere av avisartiklene som er benyttet har også intervjuet fagpersoner om tema, noe som styrker troverdigheten.

EP og Europautvalget er transparente organer hvor møtereferat og dokumenter er enklere tilgjengelige. Det politiske aspektet som disse dokumentene inneholder kan være en fordel, fordi MEP-ene kan uttrykke meninger som aktører i EU har, men som de ikke nødvendigvis har mulighet til å ytre i det offentlige rom som følge av sin posisjon. Samtidig er det nødvendig å ta høyde for at en MEP ikke representerer hele EP (French, 2015). Kommisjonen har derimot større mulighet til å uttale seg på vegne av EU i saker om fiskeri ettersom de har eksklusiv kompetanse. Kommisjonen skal i utgangspunktet ha et byråkratisk standpunkt uformet av eksperter der det ikke er rom for å uttale seg om egne meninger

(Egeberg, 2013). Oppgaven vektlegger derfor utspill fra kommisjonsansatte som har vært sentrale i snøkrabbesaken som mer representativt for EU som helhet enn utspill fra enkelte MEP-er.

Kommisjonen har flere hemmeligholdte dokumenter i snøkrabbesaken som det viste seg å være vanskelig å få tak i. Under et møte med Kommisjonen ble jeg informert om at de ikke har praksis for å dele ut *note verbales*. Vedkommende så seg likevel villig til å gjengi Kommisjonens notes verbales muntlig til oss. I følge en kommisjonsansatt må EU respondere når Norge sender en *note verbale* (kommisjonsansatt A, 2018). Dersom EU ikke svarer fremstår mangel på svar som at EU har gitt opp sin posisjon i saken (ibid). Resultatet er at det sendes flere *note verbales* der innholdet er mye av det samme, men som har til hensikt å understreke at EUs posisjon fortsatt er den samme (ibid).

2.1.4 Behandling av datamateriale

Etter intervjuene satt jeg igjen med et omfattende kildemateriale. Etter å ha gjennomgått datamaterialet fremsto noen koder som sentrale i EUs posisjon i snøkrabbesaken. Deretter benyttet jeg kodene til å sette opp ulike forklaringer bak EUs posisjon, og ulike aktørers motiver i snøkrabbesaken. Analysearbeidet innebar både å forstå informantenes meningsinnhold, og samtidig knytte dette til de tema som skal undersøkes. For å unngå å bli påvirket av teori, forsøkte jeg å strukturere kodene etter tema jeg identifiserte i datamaterialet. Jeg satt da igjen med fem ulike forklaringer eller motiver aktører i EU-systemet har i snøkrabbesaken. Videre var det naturlig å inkludere teori i prosessen.

2.2 Aktørsentrert konstruktivisme

Konstruktivistiske tilnærminger forsvarer ideen om at verden er sosialt konstruert (Saurugger, 2014, s. 145). De fokuserer på hvordan ideologiske faktorer som verdenssyn, ideer, kollektive forståelser, normer og verdier dominerer og former politisk handling og utfall (ibid). En av retningene innenfor konstruktivisme er aktørsentrert konstruktivisme. Denne formen for konstruktivisme tar hensyn til at individers ideer og tro er sosialt konstruert, men de fokuserer på viktigheten av hvordan disse ideene benyttes (ibid). Aktørsentrert konstruktivisme forsøker å besvare i hvilken grad ideer former politiske utfall (ibid).

Denne typen konstruktivistisk tilnærming er "[...] one of the most promising conceptual frameworks in EU public policy research, as it allows for the considering of both strategic interest of actors as well as their embeddedness in cognitive structures" (Saurugger, 2013, s. 892). Aktørsentrert konstruktivisme forsøker å overkomme noe av kritikken som har blitt rettet

mot konstruktivismen om at maktrelasjoner og strategisk atferd fra politikagenter er av sekundær betydning (Saurugger, 2014, s. 156). Svaret fra aktørsentrert konstruktivisme er å undersøke hvordan ideer benyttes av en spesifikk aktør for å nå sine mål, og hvilke maktkonstellasjoner som påvirker disse ideene (ibid). Ideer og normer er ikke bare en del av miljøet de skapes i, men de er også verktøy som bevisst brukes av aktører for å oppnå sine mål (Saurugger, 2013, s. 890). Dette gjør at en kan ta hensyn til makt, fremfor å undervurdere makt slik konstruktivismen er kritisert for (ibid).

Når en gjennomfører en aktørsentrert konstruktivistisk analyse er det sentralt å identifisere hvilke ideer aktørene fokuserer på. Det er også essensielt å undersøke hvilken struktur og hierarkisk system aktørene opererer i (Saurugger, 2013; Saurugger, 2014, s. 161). Aktørsentrerte konstruktivister benytter ideer og verdenssyn som kausalfaktorer til å forklare beslutningstakingsprosessen i politikutforming, og er i så måte et bidrag til å forsvare kritikken mot konstruktivismens mangel på kausalforklaringer (Saurugger, 2014, s. 161). Konflikten om snøkrabber er ikke løst, og det er derfor utfordrende å følge beslutningsakingprosessen. Det er likevel mulig å analysere EUs posisjon i snøkrabbesaken.

Det kan være problematisk å få frem kausalsammenhenger for ideer, fordi det er vanskelig å skille de subjektive delene av aktørens interesser fra direkte respons fra miljøet (Parsons, 2002, s. 50). Craig Parsons peker på at ideer kan bidra til å forklare kausalsammenhenger, og at dersom ideene går på tvers av organisasjonslinjer eller mellom flere aktører, viser dette i større grad at ideer kan ha påvirkning på den avhengige variabelen (Parsons, 2002, s. 51). Dette gjelder særlig der organisasjonens interesser ikke nødvendigvis samsvarer med ideen (ibid). Det er likevel utfordrende å konkludere med i hvilken grad ideer påvirker den avhengige variabelen (ibid). Aktørsentrerte konstruktivister må derfor nøye seg med å synliggjøre hvordan ideer kan ha påvirkning, og sannsynliggjøre påvirkningen, uten å konkludere med hvor mye de kan bidra til å forklare den avhengige variabelen.

Hvilken rolle har interesser og ideer innenfor aktørsentrert konstruktivisme? Agentene er målbevisste aktører som bruker ideene for å oppnå sine interesser (Saurugger, 2014, s. 161). Mark Blythe peker på at "[i]deas can also be seen as power resources used by self-interested actors or as weapons in political struggles that help agents achieve their ends" (Blyth, 2003, s. 702). Idétilnærminger antar at aktørene tolker deres interesser gjennom ideer, og at disse ideene varierer uavhengig av deres objektive posisjoner, der objektive interesse-teorier hevder det motsatte (Parsons, 2002, 2. 50). Poenget er at det er ideene som former interessene, og at interessene dermed ikke kan sies å være avhengig av posisjon i systemet.

I oppgaven vil begrepet motiv bli benyttet for å forklare aktørenes interesser som er utformet på bakgrunn av en eller flere ideer. Disse motivene kan igjen påvirke EUs posisjon ved at sentrale aktører i EU påvirker EUs posisjon. Motiver tar hensyn til at ideer kan forme interesser, og at ideer kan brukes strategisk for å oppnå et mål. Motiv som begrep er ikke like nøytralt som ideer, og innebærer hvordan ideer blir til motiver når de brukes strategisk. Målet med oppgaven er å forstå EU som aktør i snøkrabbesaken. Hovedargumentet er at ideer påvirker EUs posisjon. Snøkrabbesaken er en komplisert sak der aktørene ikke synes å ha oversikt over situasjonen. Ideene om snøkrabber påvirker aktørene, og de definerer sine interesser på bakgrunn av ideene. Oppgaven drøfter mulige motiver i snøkrabbesaken og hvilke strategier aktørene utformer for å realisere sine målsettinger. Aktørene er personer, institusjoner, interessegrupper og medlemsland. Ingen er konstante over tid, og aktørene påvirker hverandre gjensidig.

For å strukturere analysen, og redegjøre for ideenes innhold har jeg plassert de i en modell inspirert av prinsipper fra det teoretiske rammeverket. Modellen illustrerer ideene, aktørene som bruker ideene, deres målsettinger, strategier og type motiv. Den kan bidra til en bedre forståelse for hvordan ideene har blitt brukt strategisk, og hvordan aktører har frontet ideene. Innenfor aktørsentrert konstruktivisme trenger ikke ideer og interesser være motstridene, fordi ideer kan forme interesser. Denne utformingen av interesser påvirker hvordan en aktør opptrer, og aktører kan bruke ideer for å oppnå sine interesser (Saurugger, 2014, s. 161). I modellen kan interessene være aktørenes målsettinger, og det er derfor interessant å inkludere målsettinger i modellen. Samtidig vil påstanden om at EUs posisjon kan forklares av ideer styrkes dersom aktørene går i mot det som kan tolkes som deres rasjonelle interesser. I tilfeller der ideene ikke kan bevises, er ikke nødvendigvis ideene uviktige. Det innebærer heller at interessene da fremstår som at de har større betydning for EUs posisjon.

3 EUs posisjon

Dette kapitlet undersøker EUs posisjon i snøkrabbesaken. Først studeres EUs arktiske politikk opp mot snøkrabbesaken, og deretter EUs posisjon før 2015 og i dag. Kapitlet finner at EU har én felles posisjon i saken. EUs posisjon er i korte trekk at partene i Svalbardtraktaten⁴ har lik rett til snøkrabbefiske etter ikke-diskrimineringsprinsippet i områdene rundt Svalbard.

3.1 EUs arktiske strategi

I 2014 ba EP og Rådet Kommisjonen om å utvikle en mer integrert politikk i Arktis, og et mer helhetlig rammeverk for EUs deltakelse og finansiering i regionen. Som svar på dette utga Kommisjonen og Unionens høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk "[a]n integrated European Union Policy for the Arctic" (Kommisjonen, 2016). Kommisjonen har hittil utgitt tre utkast til en arktisk politikk. Det siste utkastet ble utgitt i april 2016, og har som formål å legge grunnlaget for EUs arktiske politikk. Etter at Kommisjonen har lagt frem et utkast gjør Rådet og Europaparlamentet sine vurderinger og forslag til endringer. Deretter stemmes det hvorvidt forslaget kan beholdes, må forkastes eller endres på (Europaparlamentet og Rådet, 2009). Dokumentet fra 2016 er ment å være helhetlig (Kommisjonen, 2016), men flere har kritisert den for å være ufullstendig (Stepień og Raspotnik, 2016, s. 3). Et gjennomgående trekk ved dokumentet er at Kommisjonen er forsiktige i sine uttalelser og utkastet er preget av fakta fremfor forpliktelser (Stepień og Raspotnik, 2016, s. 5).

Kommisjonen understreker samarbeid med andre arktiske aktører som en av de viktigste punktene i EUs arktiske politikk (Kommisjonen, 2016). Kommisjonen hevder at EU "[...] har en strategisk interesse av å spille en sentral rolle i den arktiske regionen" (Kommisjonen, 2016, s. 2). Samtidig har EU "[...] en sterk interesse av at Arktis forblir en sone hvor samarbeidet er konstruktivt, der komplekse saker blir løst gjennom fremforhandlede løsninger"

⁴ Svalbardtraktaten ble inngått i 1920 (*Svalbardtraktaten*, 1920), og er en avtale mellom 44 land angående næringsvirksomhet på og rundt Svalbard (Lundbo, 2017). Artikkel 1 stadfester at "[d]e høie kontraherende parter er enig om å anerkjenne under de vilkår som er fastsatt i nærværende traktat Norges fulle og uinnskrenkede høihetsrett over Spitsbergenøgruppen [...]" (*Svalbardtraktaten*, 1920). Videre lovfester artikkel 2 at:

Det tilkommer Norge å håndheve, treffe eller fastsette passende forholdsregler til sikre bevarelsen og - om nødvendig - gjenoprettelsen av dyre- og plantelivet innen de nevnte områder og deres territoriale farvann, dog så, at disse forholdsregler alltid skal anvendes likt overfor alle de høie kontraherende parters undersåtter uten nogen som helst undtagelser, forrettigheter og begunstigelser, direkte eller indirekte, til fordel for nogen av dem (*Svalbardtraktaten*, 1920).

Artikkel 2 innebærer at Norge innehar retten til å dele ut lisenser og sette rammene for næringsvirksomhet i området, men at reglene ikke skal være urettferdige eller fordelsbaserte for noen av partene som har signert traktaten. (Norsk Polarinstitut; *Svalbardtraktaten*, 1920).

(Kommissjonen, 2016, s. 13). Videre er EU også opptatte av at store havområder ikke er dekket av et lovverk, noe det er behov for å opprette, og at et slik solid rammeverk er særlig viktig i en region som Arktis (Kommissjonen, 2016, s. 13). Kommissjonen mener at EU sammen med andre arktiske, og ikke-arktiske stater, sammen må finne en løsning på dette (ibid).

På den andre siden peker dokumentet på at "[t]he EU recognises and supports existing legal instruments for managing the world's seas. In particular, the UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)⁵ provides a framework for managing the Arctic Ocean, including the peaceful settlement of disputes." (Kommissjonen, 2016). Samtidig understreker EP, i sin resolusjon om Arktis, at:

any further development of commercial fisheries in the Arctic region must take place in compliance with international agreements relating to the area, including the Spitsbergen Treaty of 1920, with the rights of any States Parties to such agreements, and with existing historical fishing rights" (Europaparlamentet, 2017d, s. 56).

EUs arktiske politikk er under utvikling. Kommissjonens forslag til EUs arktiske politikk, samt EPs resolusjon fremstår som usikker og tvetydig. Raspotnik og Stepień har pekt på at hvis målet med dokumentet er å være integrert og helhetlig leverer det ikke (Stepień og Raspotnik, 2016, s. 2). EUs arktiske politikk nevner ikke snøkrabber.

3.2 Snøkrabber før 2016

I desember 2014 besluttet norske myndigheter å opprette et generelt forbud mot fiske av snøkrabber i norsk sjøterritorium, indre farvann og på norsk sokkel (Fiskeridepartementet, 2014). Forbudet trådte i kraft 1. januar 2015 (ibid). Ifølge en norsk diplomat forhørte EU seg med Norge om forbudet mot fiske av snøkrabbe i 2015 (norsk diplomat 3, 2018). I et brev sendt til EU fra Norge påpeker Norge at ifølge artikkel 77 av Havrettskonvensjonen har kyststaten suverene rettigheter til å unytte naturressurser på kontinentalsokkelen (den europeiske delegasjonen til Norge, 2015). Videre pekes det på at Norge og Russland har signert en traktat om kontinentalsokkelen (ibid). Fra EUs side ble betydningen av UNCLOS som aktuelt

⁵ Havrettskonvensjonen en samlebetegnelse på folkerettsreglene som regulerer havets rettigheter (*Norområdestrategi. Mellom geopolittikk og samfunnsutvikling*, 2017). Konvensjonen klargjør rettigheter og plikter på havet og kontinentalsokler, og samtidig hvilke land som har rettigheter hvor. Det er per dags dato 168 land som deltar i Havrettskonvensjonen, og målet er å balansere landenes interesser på et rettferdig vis (ibid).

rammeverk understreket i et brev til den spanske delegasjonen til EU (Evans, 2015), og det ble påpekt at:

It follows from this classification of snow crab as "sedentary species" that only the relevant coastal States, i.e. Norway and the Russian Federation, are entitled to exploit (i.e. to harvest) it by virtue of their sovereign rights under the continental shelf regime of UNCLOS and that, as spelled out in Article 77(2) of UNCLOS, no other State is able to do so unless it has obtained the coastal State's explicit consent (Evans, 2015).

Det fremstår med dette som at EU i 2015 var enige med Norge om hvem som hadde rett til snøkrabbefiske. Men etter å ha snakket med Kommisjonen, ble det understreket at dette gjelder kun for Smutthullet, som er en del av norsk sokkel, og ikke områdene rundt Svalbard som har sin egen sokkel. "When it comes to Svalbard, the 1920 Treaty of Paris comes of course into the picture⁶. In line with the EU's consistent position on the interpretation of that Treaty of Paris[...]" (kommisjonsansatt A, 2018). Kommisjonen mener at EU har hatt en stabil posisjon i snøkrabbesaken (ibid).

Fra norsk side kan det fremstå som at det eksisterer en viss forvirring rundt EUs posisjon i 2015. To norske diplomater pekte på at det er "[...]vanskelig å forholde seg til EU. De har fått en ny posisjon i saken etter 2015" (norsk diplomat 3, 2018). "Selvlisensieringer er åpenbart i strid med UNCLOS og slik Kommisjonen stilte seg i 2015" (norsk diplomat 4, 2018). Samtidig er det nødvendig å peke på at disse diplomatene ikke arbeider tett på snøkrabbesaken (norsk diplomat 3 og 4, 2018), noe som kan forklare hvorfor de ikke oppfatter EUs posisjon slik EU selv understreker. På den andre siden har disse diplomatene juridisk bakgrunn, noe som gir dem rammer for å tolke ordlyden. Dessuten er brevet fra 2015 tydelig på at snøkrabbe er en norsk/russisk ressurs som krever norsk/russisk samtykke i Smutthullet.

Det er ikke noe nytt at EU-land ikke er enige i norsk fortolkning av Havrettskonvensjonen og Svalbardtraktaten (NOU:2012, s. 747). Norges posisjon har vært at Svalbards territorialfarvann strekker seg over 12 nautiske mil, og at Norge i henhold til havretten har eksklusiv jurisdiksjon innen 200-milsgrensen og kontinentalsokkelen rundt Svalbard (NOU:2012, s. 746-747).

I en årrekke har EU-land vært uenige i dette, og de mener at Svalbardtraktaten må anvendes i hele sonen (ibid). Enkelte EU-land har gjentatte ganger protestert mot norsk

⁶ Svalbardtraktaten blir også omtalt som Paristraktaten av flere aktører i EU.

fortolkning av Svalbardtraktaten. Deriblant har spanske fiskere i 2005 bedrevet fiske i områder Norge hevder er norsk, og Storbritannia innkalte i 2007 til møte om fortolkningen av Svalbardtraktaten uten å invitere Norge (NOU:2012, s. 747). En norsk diplomat påpeker at det som derimot er nytt, er at EU deler ut lisenser til fiske i områder Norge mener de har suverenitet, noe som oppfattes å være en provokasjon sett fra norsk side (norsk diplomat 1, 2018).

Det fremstår som en generell trend i Arktis at dersom aktører i EU uttaler seg om regionen som motstrider det norske synet oppstår det en viss panikk i Norge. Et ytterligere eksempel på dette, i tillegg til de overnevnte sakene fra 2005 og 2007, er da tidligere visepresident i EP, Diana Wallis, i 2011 la frem en rapport som stilte spørsmål med grensene for norsk suverenitet rundt Svalbard (Braanen, 2011; NOU:2012, s. 747). Det samme skjedde våren 2017 da noen MEP-er foreslo å forby oljeboring i Arktis (Meek, 2017). En MEP fortalte lattermildt at norske medier ga henne skylden for at EU kunne komme til å forby oljeboring i Arktis (MEP 2, 2018). “The best compliment I got, [was] that I was banning the arctic oil for Norway” (MEP 2, 2018).

3.3 Norsk posisjon: ikke en snøkrabbe å gi bort

For å kunne forstå EUs posisjon i snøkrabbesaken er det essensielt å kjenne til den norske siden av saken. Norge sendte i løpet av 2017 ut tre *note verbales* som stadfester den norske posisjonen i saken til EU. I disse dokumentene fremkommer norsk tolkning av eksisterende internasjonale lovverk tydelig. Utenriksdepartementet understreker at det er Havrettskonvensjonen som er juridisk grunnlag for havområdene rundt Svalbard (Utenriksdepartementet, 2017a). Havrettskonvensjonen er bindene for de kontraherende parter, og EU er en av partene. Norsk kontinentalsokkel består av områdene rundt det norske fastland, og fortsetter rundt og forbi Svalbard (Utenriksdepartementet, 2017a). ”Harvesting snow crab on the Norwegian continental shelf cannot be carried out without the express consent of Norway as the coastal State, cf. Paragraph 2, article 77 of the Convention” (Utenriksdepartementet, 2017a, s. 2). Med andre ord anses EUs tildeling av lisenser som urettmessig etter Havrettskonvensjonen, fordi Norge ikke har gitt tillatelse til dette.

UD mener at Svalbardtraktaten bare gjelder ut til 12 mils-grensen, og at traktaten dermed ikke er relevant for snøkrabbefiske (Utenriksdepartementet, 2017c, s. 5). Likevel påpeker UD at dersom man skulle legge Svalbardtraktaten til grunn er det artikkel 1 som gjelder (ibid). ”The Ministry of Foreign Affairs would like to recall that in accordance with Article 1 of the 1920 Treaty, the parties to this Treaty have recognised the full and absolute sovereignty of Norway over the archipelago. This sovereignty is not subject to any conditions”

(Utenriksdepartementet, 2017a, s. 3). EU kan ikke velge ut enkelte artikler som de mener er mest relevante dersom det går på bekostning av den tydelige understrekte suvereniteten Norge som kyststat har over området (ibid). ”This claim is without any basis in the ordinary meaning of the terms of the Treaty” (Utenriksdepartementet, 2017a). UD hevder også at EUs syn på saken ikke er i tråd med traktatens intensjon, og at det ikke har støtte i internasjonale lovverk.

3.4 EUs posisjon: ikke-diskriminering

EU har eksklusiv kompetanse på fiskeri gjennom EUs felles fiskeripolitikk (CFP), noe som vil si at myndigheten ligger hos EU til å håndtere saker innenfor fiskeri. Det er kanskje nærliggende å tro at ulike deler av EU har ulike syn når det gjelder snøkrabbesaken. Likevel kan EU, med sin eksklusive kompetanse, etablere en felles posisjon i saken for hele EU, noe de også har gjort. EU har sendt ut svar til de norske *note verbalene* for å etablere sin offisielle posisjon i saken. Oppgaven tar utgangspunkt i denne posisjonen fra gjengivelsen av *note verbalen*, sammen med offentlige uttalelser fra Kommisjonen, et *non-paper*⁷ fra Rådet og andre informanter.

EU mener at Svalbard har sin egen kontinentalsokkel som skaper en økonomisk sone rundt Svalbard (kommisjonsansatt A, 2018; Rådet, 2017c, s. 2). Sokkelen rundt Svalbard er separat fra den norske kontinentalsokkelen (kommisjonsansatt A, 2018). Det er Svalbardtraktaten som er gjeldene lovverk for å regulere havområdene rundt Svalbard, og EU mener at ”[...]in the maritime zones beyond territorial waters Treaty of Paris applies, particularly art. 2 and 3” (kommisjonsansatt A, 2018). Dette bekreftes også av Rådet (Rådet, 2017a). Norge kan styre og fordele ressursene i området, men dette må gjøres i samsvar med ikke-diskrimineringsprinsippet i Svalbardtraktaten (kommisjonsansatt A, 2018; Rådet, 2017a). Området må også styres etter vitenskapelige mål, på en bærekraftig måte, og alle partene må respektere dette (kommisjonsansatt A, 2018).

Under et møte med Europaparlamentet uttalte kommisjonær for miljø, maritime affærer og fiskeri, Karmenu Vella, at ”[I]et me start by confirming the EU’s legal position. Our position is that the parties to the Treaty of Paris have a right to non-discriminatory access to snow crab in the waters of Svalbard” (Europaparlamentet, 2018). Videre understreket han at Kommisjonens anbefaling til Rådet er å utdele 20 lisenser til snøkrabbefiske, på bakgrunnen av Kommisjonens tolkning av Svalbardtraktaten (ibid).

⁷ Dokumentet er et uoffisielt dokument og unntatt offentligheten. Dokumentet er skrevet av Kommisjonen men sendt til Rådet, som deretter har videresendt det til medlemslandenes delegasjoner.

Det fremstår som at EU anerkjenner at Norge har suverenitet over Svalbard, og at Norge forvalter ressursene (kommisjonsansatt A, 2018; MEP 2, 2018; EU-diplomat A, 2018). Dette må likevel gjøres på en ikke-diskriminerende måte (kommisjonsansatt A, 2018; MEP 2, 2018). Så lenge Norge innvilger snøkrabbekvoter til norske fiskebåter er de også pliktige til å innvilge kvoter til partene i snøkrabbesaken (ibid). Rent praktisk er dette komplisert ettersom Svalbardtraktaten har over 40 parter. Når Norge, ifølge Kommisjonen, bryter traktaten med å diskriminere partene i forhold til seg selv, mener EU at EUs medlemsland kan utstede egne lisenser til snøkrabbefiske (kommisjonsansatt A, 2018).

For EU er det viktig at Norge sørger for at Russland overholder det samme lovverket som Norge krever at EU må overholde. Det har vært hendelser hvor Norge ikke har vært like strenge med å håndheve russiske overtredelser, og Norge har vært betydeligere strengere mot EU (kommisjonsansatt A, 2018). ”Norway cannot make special rules for the EU alone” (kommisjonsansatt A, 2018). EU reagerer på dette og mener Norge må være en rettferdig forvalter for området.

3.4.1 Forhandlinger

Forhandlingsprosessen om snøkrabber med Norge har vært langtekkelig, og informanter fra både EU og Norge bekrefter at per februar 2018 er forhandlingene brutt (kommisjonsansatt A, 2018; norsk diplomat 1, 2018; norsk diplomat 3, 2018; EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018). Mens EU hevder at medlemsstater som er parter i Svalbardtraktaten har rett til å fiske snøkrabber, foreslår Norge et kvotebytte (Utenriksdepartementet, 2017b). Et kvotebytte mellom Norge og EU er utfordrende på grunn av det kompliserte kvotesystemet i EU. En norsk diplomat hevder at kvoter byttes i øst og vest internt mellom fiskebåter, og at kvotebyttene ikke alltid skjer slik det står på papiret (norsk diplomat 1, 2018). Ifølge den norske diplomaten er forhandlingene med EU utfordrende fordi noen medlemsstater ikke er villige til å gi opp fiskekvoter for at andre medlemsstater skal få snøkrabbekvoter (norsk diplomat 1 2018).

Norske diplomater understreker at snøkrabbe er en utelukkende norsk ressurs (norsk diplomat 1, norsk diplomat 3, norsk diplomat 4, 2018). En norsk diplomat forteller at ”Norge kan bytte 500 tonn snøkrabber, dersom det skjer en byttehandel mellom Norge og EU av kvoter” (norsk diplomat 1, 2018). Dette stemmer overens med de norske *note verbalene*, der UD peker på at dersom Norge får andre fiskerikvoter under de årlige bilaterale fiskeriforhandlingene kan EU få 500 tonn snøkrabbefiske i bytte (Utenriksdepartementet, 2017a). I fra et diplomatisk hold blir det hevdet at det er uaktuelt for Norge å gi bort kvoter av snøkrabber (norsk diplomat 1,

2018). Det norske tilbudet ble ikke akseptert av EU, og EU gikk ikke med på et kvotebytte under fiskeriforhandlingene for 2018.

Medlemsstater som ikke er interesserte i å fiske snøkrabber ville kunne risikere å miste noen av deres fiskerikvoter for at andre medlemsstaters fiskere skal kunne fiske snøkrabbe. Dette bekreftes av Kommisjonen ”[i]t is clear that in the Union not everybody was ready to pay for the vessels of a couple of the Member States” (kommisjonsansatt A, 2018). 500 tonn snøkrabbefiske ville vært en start, men ikke tilstrekkelig for å løse saken, hevder en kommisjonsansatt (kommisjonsansatt A, 2018). Han peker på at medlemsstater ikke ville vært fornøyd med 500 tonn: ”[...] but they would say we need more” (kommisjonsansatt A, 2018). Videre hevder han at dersom Norge hadde begynt med kvotene, og total allowable catch (TAC), ville Norge og EU ikke hatt så store utfordringer med å løse saken (kommisjonsansatt A, 2018).

Kommisjonen peker på at de opplever et vedvarende press fra medlemsstater med interesser i snøkrabbesaken, noe som er grunnen til at saken har blitt så viktig, men samtidig vanskelig å løse (kommisjonsansatt A, 2018). Dette bekreftes av EU- diplomater som understreker at ”[w]e tried to push the Commission” (EU-diplomat A, 2018). Akkurat nå ser det ikke ut til at forhandlingene fører til en enighet blant partene (ibid). ”There are not really negotiations. Nothing is negotable, and nobody will give up their position” (kommisjonsansatt A, 2018).

3.4.2 En pragmatisk løsning

For å forstå EUs posisjon i saken er det nødvendig å se på hvilke løsninger EU mener er mulige. Et begrep som går igjen hos de som arbeider tett på saken er at EU ønsker å finne ”a pragmatic solution” (kommisjonsansatt A, 2018; norsk diplomat 1, 2018; EU-diplomat 1, 2018; EU-diplomat 2, 2018; EP, 2018). En EU-diplomat pekte på at det fra EU sin side handler om ”how to resolve it, and sell it to the public” (EU-diplomat A, 2018). Det er også viktig for EU å ”not to mess up with Norway. we are messing up either way Norway probably thinks” (kommisjonsansatt A, 2018).

En EU-diplomat, med interesse av at saken blir løst, mente den eneste muligheten for å bli enige måtte være en ”gentleman’s agreement” (EU-diplomat A, 2018). Han pekte på at ”[t]he only solution is to make a gentleman solution that is not written down. Meet Vella and minister from Norway... No records, but issue vessels”. Ifølge EU-diplomaten har saken blitt viktig for begge parter, og for å få løst saken snarlig er det viktig at avtalen ikke skrives ned (ibid). For EU-diplomaten kunne de 500 tonnene som Norge tilbyr i kvotebytte vært aktuelt for å få løst saken snarlig. På den andre siden peker norske diplomater på at ”[u]nder bordet er ikke

en løsning. Vi forholder oss til over bordet avtaler” (norsk diplomat 4, 2018). Videre peker de på at Norge ikke har hastverk med å få løst saken: ”Norge lever utmerket godt med at vi har et forbud” (norsk diplomat 3, 2018).

En mulighet som har vært diskutert i norske media er hvorvidt snøkrabbesaken kan tas til retten. Involverte fiskere tok *Senator*-saken opp i overvåkningsorganet (ESA), der ESA konkluderte med at snøkrabbesaken ikke var en del av EØS (ESA, 2017). Saken var også oppe i Hålogalands lagmannsrett, og i februar ble det konkludert med at *Senator* bedrev ulovlig fiske av snøkrabber på bakgrunn av artikkel 77, artikkel 4 av UNCLOS Havrettskonvensjonen (Hålogaland lagmannsrett, 2018). Det er ikke klart hvorvidt saken blir anket til høyesterett per april 2018. Kommisjonen mener at en mulig sak i International Court of Justice (ICJ) ikke vil være gunstig for Norge, ettersom de mener at flere medlemsstater har rett til å fiske i området etter Svalbardtraktaten (kommisjonsansatt A, 2018). Det er likevel ikke opp til Kommisjonen å ta saken til ICJ mot Norge, fordi Kommisjonen ikke er part i Svalbardtraktaten. Dette er i så fall opp til medlemsstatene som er parter i traktaten (ibid).

EUs posisjon i saken er at Norge må følge likebehandlingsprinsippet etter Svalbardtraktaten som gir partene i traktaten lik rett til å fiske snøkrabbe i området rundt Svalbard. Enkelte aktører i EU har et behov for å løse konflikten snarlig, og EUs posisjon er at de ønsker en pragmatisk løsning. For å videre kunne vurdere EUs posisjon er det sentralt å analysere hvilke aktører som har bidratt til å påvirke EUs posisjon i snøkrabbesaken. Følgende kapittel redegjør og drøfter sentrale aktørers rolle i konflikten om snøkrabben.

4 Aktører

Dette kapitlet undersøker hvilke aktører som er involvert i snøkrabbesaken, og hvilken rolle de har. Til tross for at EU, formelt sett, har en felles posisjon i snøkrabbesaken, er det likevel mulig å identifisere aktører med ulike syn på saken i EU. Saken berører flere institusjoner i EU, noe som blir tydelig om en ser på EU som et sett av aktører. Saken berører også medlemsland og interessegrupper. Kapitlet fokuserer på de mest sentrale aktørene og undersøker disse nærmere for å få bedre innsikt i hva og hvem som har påvirket EUs posisjon. De sentrale aktørene er EP, Kommisjonen, interesseorganisasjonen Europêche, Rådet og medlemslandene Polen og Latvia. EEAS er ikke involvert i snøkrabbesaken og har heller ikke ansvar for å forsvare medlemslandenes interesser i saken (kommisjonsansatt D, 2018). Kilder fra Rådet har ikke vært mulig å oppdrive fordi de er konfidensielle, og er dermed utelukket. Jeg har valgt å fokusere på Polen og Latvia som er sentrale medlemsland i saken fordi de har investert i utstyr til snøkrabbefiske og blitt tildelt snøkrabbelisenser (Europêche, 2017a). I tillegg er den latviske båten *Senator* arrestert og bøtelagt for snøkrabbefiske.

Etter å ha studert tilgjengelige EP-møter om snøkrabbe (møte i Europaparlamentets fiskerikomité, 2017; Europaparlamentet, 2018), et konfidensielt dokument fra Rådet (Rådet, 2017c), og intervjuer i Brussel fremkommer det at snøkrabbesaken er en sak med få engasjerte parter. De færreste MEPs har fått med seg hva saken handler om, og dette gjelder også MEPs som har vært engasjert i Arktis og EUs arktiske politikk (MEP 1, 2018; MEP 2, 2018). Dette samsvarer med Kristine Offerdals forskning på EUs politikkutforming i Arktis:

EU Arctic policy has not come about as the result of wide public engagement in Arctic issues, or as a result of a broad interest across the EU, but because of the engagement of a small group of particularly interested individuals and lobby groups (Offerdal, 2011a, s. 866).

I møte med ulike kommisjonsansatte understreket flere at de ikke arbeidet med saken i det hele tatt. I de fleste av Kommisjonens *Directorate Generaler* (DG) hadde de i liten grad satt seg inn i saken, og flere fremsto usikre på hvilke aktører som var involvert (kommisjonsansatt B, 2018; kommisjonsansatt C, 2018; kommisjonsansatt D, 2018; kommisjonsansatt E, 2018). Det fremstår som at snøkrabbesaken er drevet av noen få spesielt interesserte og engasjerte aktører, noe som kan bety at disse aktørene har større påvirkningskraft og dermed mulighet til å få gjennomslag for sine interesser.

4.1 Kommisjonen

Kommisjonen har makt til å utforme og forelegge forslag til EUs politikk (Princen, 2007, s. 23). I Kommisjonen sitter byråkrater som er nasjonale eksperter utpekt av medlemslandene (Princen, 2011). Representanter fra Kommisjonen har møtt opp på flere EP-møter for å informere og svare på spørsmål fra MEPs angående snøkrabbesaken (Europaparlamentet, 2018; 2017c). Denne rollen medfører at Kommisjonen presenterer sine ideer for både EP og medlemslandene, og således har mulighet til å velge strategisk hvilke og hvordan ideer de fremlegger. En kan derfor argumentere for at Kommisjonen har en sentral definisjonsmakt i snøkrabbesaken.

Tidligere forskning viser at Kommisjonen har definert ideer etter deres egne interesser i EUs politikk i Arktis (Østhagen, 2011), noe som understreker Kommisjonens maktposisjon i spørsmål om Arktis. Forsker på snøkrabber Harald Sakkarias Hansen hevder at "[d]et er en helt annen kraft [...] når EU-kommisjonen legger til rette på denne måten" (Mehren og Abelsen, 2017). Dessuten understreker Kommisjonen i et ikke-brev til Rådet at de anbefaler at EU fortsatt lisensierer snøkrabbekvoter for 2018 (Rådet, 2017, s. 3). Kommisjonens anbefaling ble fulgt opp, og snøkrabbekvoter ble utdelt til europeiske fiskebåter fra EU. Dette viser hvor sentral, men også innflytelsesrik Kommisjonen er for EUs posisjon i saken. Kommisjonen med sin ekspertkompetanse, agendasettermakt og rolle som politikktutformer kan betraktes som en av de mest sentrale aktørene i snøkrabbesaken fra EUs side.

4.2 Europaparlamentet

EP har vært involvert i snøkrabbesaken, og saken har blitt tatt opp internt i EP flere ganger. Konflikten om snøkrabbe mellom Norge og EU ble tatt opp i EPs fiskerikomité 23. mars 2017, deretter den 24. april samme år, hvor den norske fiskeriminister Per Sandberg tok i mot spørsmål fra MEPs, og hittil siste gang 18. januar 2018. EPs resolusjon om Arktis fra 2017 peker også at fiskeri i Arktis må skje i tråd med Svalbardtraktaten (Europaparlamentet, 2017b). EP er den mest demokratiske EU-institusjonen fordi det er den eneste institusjonen der representantene er direkte valgt av velgerne i medlemslandene (McCormick, 2005). MEP-ene er valgt for en periode på fem år, og for å bli gjenvalgt er det vanlig at MEP-en må ha popularitet i hjemlandet, og at de er lydhøre ovenfor sine velgere (French, 2015). En MEP peker på at en viktig grunn til at han har påtatt seg oppgaven å fronte snøkrabbesaken er fordi fiskere fra hjemlandet har kontaktet han, og bedt han belyse problemstillingene de europeiske fiskerne står ovenfor (MEP 3, 2018). Dette har blant annet innebåret å skape medieoppmerksomhet rundt saken (ibid). Slik fremstår EP som en relevant aktør i å fremme snøkrabbesaken i EU og i media.

EP vedtar, sammen med Rådet EUs posisjon i saken, noe som gir EP en viss formell makt. Mens møter i Kommisjonen i stor grad foregår bak lukkede dører, er EPs møter og debatter filmet og tilgjengelig for offentligheten. Slik kan MEPs nå ut til velgere, og andre som følger møtene, og dermed bidra til å bli hørt i saker de tar opp. Dessuten har enkelte MEPs vært aktive i å uttale seg i media om snøkrabber (se for eksempel: Lieungh, 2018; Norge vil ikke dele «milliarddrømmen» med EU. Nå kommer advarsler om rettssak, 2018; Eilertsen og Bergquist, 2017). Norske medier har plukket opp saken, og latt MEP-er i stor grad få definere saken som større enn bare snøkrabber (ibid). Dette viser hvordan EP også er i posisjon til å bidra til å definere snøkrabbesaken.

Offerdal peker på at EP er preget av stor arbeidsmengde og arbeidspress, noe som har ført til at få MEP-er har tid til å sette seg inn i arktiske spørsmål (Offerdal, 2011a). En MEP bekrefter påstanden, og understreker at de fleste i EP stiller spørsmål som ”what vessel? Who did what? Most people [MEP-er] do not know” (MEP 2, 2018) om snøkrabbesaken. Dette medfører at individer i EP som har satt seg inn i saken får større rom for påvirkning, og mulighet til å definere hva snøkrabbesaken skal omhandle. Videre åpner det begrensede engasjementet blant MEP-er opp for at lobbygrupper som kontakter MEP-er kan oppnå innflytelse (Offerdal, 2011).

4.3 Europêche

Europêche er en interesseorganisasjon for fiskere i EU, og som representerer rundt 45 000 båter, 80 000 fiskere fra ti europeiske land (Europêche). De ønsker å være en plattform som forenkler kommunikasjon mellom de europeiske institusjonene og fiskerisektoren. Europêche arbeider for dette gjennom å holde alle relevante aktører oppdatert om bekymringer og målsettinger europeiske fiskere måtte ha med tanke på den politiske beslutningsprosessen. I snøkrabbesaken har Europêche vært en aktiv aktør, og har frontet saken til både de latviske og de resterende fiskerne som har fått tildelt lisenser, men som ikke kan unytte disse (Europêche, 2017a; 2016, s. 9; 2017b). Organisasjonen har vært i kontakt med EP, og sendte i september 2017 et brev for å uttrykke sin misnøye over hvordan snøkrabbekonflikten har blitt håndtert fra EUs side (Europêche, 2017a). De hevder at europeiske fiskebåter har rett til å fiske snøkrabbe etter Svalbardtraktaten:

Europêche demand the right to sustainably exploit the Snow Crab Fishery in Svalbard FPZ by the European Union fleet in equal terms of access as the Norwegian and other non-EU vessels that are currently operating in the area. This should be done in

compliance with the non-discriminatory clause laid down in the Paris Treaty (Europêche, 2016, s. 9).

De krever også at EU deler ut lisenser, og at disse lisensene er helt adskilt fra de bilaterale fiskeriforhandlingene mellom Norge og EU (ibid).

Flere elementer tyder på at Europêche har vært en sentral aktør i snøkrabbesaken. Under en avstemning i EPs fiskerikomité om snøkrabbesaken i september 2017 var beslutningen at "[t]he Coordinators took note of the letter by Europeche in Annex VIII⁸ and decided to raise this issue as soon as possible directly with Commissionner Vella, by means of a major interpellation in Plenary" (Europaparlamentet, 2017c). Ikke bare vurderer EP med dette Europêches bekymringer som alvorlig, men de velger også å avholde en felles sesjon med hele EP for å diskutere snøkrabbesaken som følge av Europêches tilbakemeldinger. Europêche oppfordrer i sitt brev til EP, at EP vedtar en resolusjon om EUs posisjon om Svalbardtraktaten og retten til fiske, at Kommisjonen gjennomfører effektive tiltak for å sikre EU-båtenes rettigheter fremfor diplomatiske strategier, og ber medlemslandene om å støtte selskapene som er berørt av snøkrabbekonflikten (Europêche, 2017a). Europêche har lyktes i å få snøkrabbesaken på agendaen i EP og kan dermed sies å ha en viss påvirkningskraft.

Offerdal peker på at "for the foreseeable future, particularly interested individuals and lobby groups will probably continue to have a great impact on the contents of EU Arctic policy" (Offerdal, 2011, s. 874). Hun argumenterer for dette som følge av at det er få aktører involvert i EUs arktiske politikk, noe som også er tilfellet i snøkrabbesaken. På spørsmål om hvem som presset for snøkrabbefiske i EU, understrekte en kommisjonsansatt at "[t]he fishermen knock on the door of the Member States and the Member States knocks on the Commission door" (kommisjonsansatt A, 2018). Dette gir grunnlag for å tro at interessegrupper, som Europêche har vært en sentral aktør med påvirkningskraft i snøkrabbesaken.

4.4 Latvia og Polen

Til tross for at EU per dags dato har 28 medlemsland er det lite som tyder på at alle 28 medlemsland har vært like involvert i snøkrabbesaken. EU delte ut kvoter til Spania, Litauen, Latvia, Polen og Estland (Rådet, 2017b), og det er derfor nærliggende å tro at disse landene har en større interesse i snøkrabbefiske enn resten. Latvia er det eneste medlemslandet som har en

⁸ Europêche (2017a) *RE: Letter concerning the new developments in the snow crab fishing conflict between EU and Kingdom of Norway in Svalbard*. Brussels: Europêche. Tilgjengelig fra: <http://europeche.chil.me/download-doc/154203> (Hentet: 04.01.18).

fiskebåt som begynte å fiske snøkrabbe etter lisens fra EU i 2016. Fiskebåten ble bøtelagt av Norge, og ligger fortsatt ved kai med en bot på €200 000. Det kan derfor argumenteres for at snøkrabbesaken er av interesse for Latvia. Latvia har per dags dato ikke mulighet til å ta Norge til ICJ for snøkrabbesaken, ettersom de ikke har akseptert domstolens virke, ifølge Geir Ullfstein professor i jus ved Univeristetet i Oslo (NRK, 2018).

I norsk media, og blant polske MEP-er har polske aktører vist seg å være engasjert i å få en snarlig løsning på snøkrabbesaken. Polen har fått utdelt fem lisenser til snøkrabbefiske. En EU-diplomat pekte på at Latvia og Polen har særinteresser i snøkrabbesaken (EU-diplomat B, 2018). Dette bekreftes også av den norske fiskeriministeren Per Sandberg:

”Jeg tror nok [...]at det er sterke bindinger mellom næringen og myndighetene i Latvia og Polen. Det gjenspeiler seg også i parlamentet ut fra de reaksjonene jeg fikk der. Og uten at jeg skal dokumentere det på noen som helst slags måte, er det altså eierforhold i Polen og Latvia som går på behovet for å ha råstoff, altså snøkrabbe” (Europautvalget, 2017b).

Per Sandbergs uttalelse er, ifølge han selv, spekulasjoner men samtidig trenger det ikke være tilfeldig at det er akkurat Latvia og Polen som viser størst interesse av å kjempe for det de tolker som sine rettigheter i denne saken. Sandberg peker også på at ”[...]det er to-tre land med noen eierinteresser her som er aggressive” (Europautvalget, 2017b). Jeg har derfor valgt å inkludere Polen og Latvia som to medlemsland med spesiell interesse for snøkrabbesaken. Andre medlemsland som Spania, Estland og Litauen har også vist interesse for saken, men på grunn av oppgavens omfang har jeg valgt å fokusere på Latvia og Polen.

En EU-diplomat peker på at enkelte medlemsland, som Latvia, insisterer på sine rettigheter i snøkrabbesaken (EU-diplomat A, 2018). To norske diplomater hevder at Latvia ser på snøkrabbefiske både som økonomisk gunstig for næringslivet, men også Latvias internasjonale interesser om tilstedeværelse i Arktis (norsk diplomat 3 og 4). Andre land som Polen er opptatte av sine rettigheter som Latvia, men på en mer pragmatisk måte (EU-diplomat A, 2018). Polen er ikke opptatt av å gå inn i en konflikt med Norge, men de kunne tenke seg å få tilgang til snøkrabbekvoter, hevder en EU-diplomat (EU-diplomat A, 2018). Ifølge det polske utenriksdepartementet har Polen ikke direkte politiske eller økonomiske interesser i Arktis, men engasjement i internasjonalt samarbeid i regionen kan ”[...]enhance Poland’s international standing, especially in the EU” (det polske utenriksdepartementet, *uten år*). Arktis kan dermed ha en overordnet betydning for Polen som aktør i EU.

For Latvia er snøkrabbesaken veldig sensitiv (EU-diplomat B, 2018), noe den også er for Norge (norsk diplomat 1, 2018). Likevel håper samtlige av informantene i Brussel på en snarlig løsning, selv om de realistisk sett innser at det vil ta tid (EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018; kommisjonsansatt A, 2018; norsk diplomat 1, 2018; Europautvalget, 2017b). For Latvia er det av stor betydning at snøkrabbesaken løses så snart som mulig. Fiskeri-og landbruksminister i Latvia, Normunds Riekstins, uttalte til den baltiske avisen, *The Baltic Course*, at "[w]e are doing everything we can so the process could move on without delay" (*Legal proceedings over Latvian crab boat arrested in Norway to start in early May*, 2017), og at "[w]e have reminded the European Commission about the urgency of the case several times" (ibid). Latviske båter som fisket i Smutthullet har investert i fartøy til snøkrabbefiske, og de har nå ingen steder å fiske snøkrabbe, understreker en norsk diplomat på spørsmål om hvorfor Latvia er involvert i snøkrabbesaken (norsk diplomat 3, 2018). Dessuten ligger den latviske båten *Senator* ved kai i Båtsfjord, Finnmark, og har mottatt bøter på over en million norske kroner (Finne, 2018).

Medlemsland som Latvia og Polen har vært sentrale i snøkrabbesaken, men hvilken påvirkningskraft har disse landene på EUs posisjon i saken? Per Sandberg understreker på et møte i Europautvalget at:

Jeg tror at hvis EU på et eller annet tidspunkt hadde følt at de kunne vinne over Norge på dette området, hadde de gjort det på et tidligere tidspunkt. *Dette er prosesser som er iverksatt av enkeltland i EU*⁹. EU sitter i en vanskelig situasjon [...] Disse enkeltlandene har nok tatt Kommisjonen litt på senga, tror jeg (Europautvalget, 2017a).

Sandbergs antakelser kan tyde på at medlemsland som Latvia og Polen har hatt en viss påvirkningskraft i snøkrabbesaken. Selv om Kommisjonen forhandler snøkrabbesaken, viser studier av EUs rolle i Arktis at Kommisjonen er opptatt av å ta hensyn til berørte medlemsland (Offerdal, 2011), noe Sandberg også antyder. Dessuten har ikke EU eller Kommisjonen muligheten til å ta snøkrabbesaken opp til domstolen i Haag, ettersom EU ikke er en stat (NRK, 2018). Dette må i så fall bli gjort av medlemslandene som har akseptert domstolen (ibid).

Samtidig peker Marta Sobrido på, at i spørsmål om Svalbard i EU er det "[...]differences between EU member states seem to condition Union's response to this situation" (Sobrido, 2016, s. 75). Medlemsland som Latvia og Polen er verken blant de største medlemslandene i

⁹ Min uthevelse

EU, eller de største fiskernasjonene i EU. Kaeding og Selck (2005, s. 272) peker på at det er de ikke-statlige institusjonelle aktørene og de største medlemslandene som er de beste partnerne å forholde seg til dersom man vil ha gjennomslag for sine ideer. I snøkrabbesaken fremstår det som at Latvia og Polen ikke har lyktes i å alliere seg med større medlemsland. Likevel har de alliert seg med Kommisjonen, som også etter Kaeding og Selcks argumentasjon, er en nyttig alliert.

På den andre siden peker en EU-diplomat på at Kommisjonen er en aktiv aktør i Arktis, men at de har vært involvert i mindre grad i snøkrabbesaken (EU-diplomat A, 2018). Vedkommende forklarer dette med at "[y]ou must see what actors are involved", og han mistenker at "[a] few more important countries, and Vella's involvement would have been more" (EU-diplomat A, 2018). Det fremkommer at Kommisjonens engasjement kan være betinget av hvilke medlemsland som er involvert og hvor mektige disse medlemslandene er. Dette tyder på at medlemsland som Latvia og Polen har en viss påvirkningskraft i EU, men ikke like betydningsfull som mektigere medlemsland. Videre støtter argumentet opp under at få aktører er involverte.

Kapitlet har identifisert sentrale aktører i snøkrabbesaken. Aktører som MEP-er, Kommisjonen, interesseorganisasjonen Europêche og medlemsland som Polen og Latvia har vært involvert i å påvirke snøkrabbesaken fra EUs side. Etter å ha identifisert aktørene er det nå mulig å vurdere i hvilken grad aktørene har påvirket EUs posisjon. Kapittel fem tar for seg økonomiske motiver som aktørene i saken har fremmet for å påvirke EU.

5 Økonomiske motiver

Dette kapitlet analyserer ulike økonomiske motiver i snøkrabbesaken, og viser hvordan økonomiske motiver er sentrale i å forklare EUs posisjon. Disse motivene dreier seg om at snøkrabbesaken kan være en måte å skaffe seg tilgang til økonomisk gunstige ressurser i Arktis. Kapitlet består av to konkurrerende forklaringer for EUs motiver i snøkrabbesaken. På den ene siden hevder enkelte aktører at saken kun handler om snøkrabbe som økonomisk ressurs. På den andre siden hevder andre aktører at snøkrabbesaken egentlig handler om tilgangen til andre råvarer i Arktis. Disse mulige motivene belyser et økonomisk aspekt hos aktørene i EU. Første del av kapitlet analyserer ideen om snøkrabber alene som motiv, andre del snøkrabber som økonomisk gunstig, og tredje del analyserer ideen om snøkrabbesaken som proxy for olje og gass. Kapitlet benytter seg av modellen som er gjennomgått i kapittel 2.

5.1 En konflikt om snøkrabber

EU definerer snøkrabbe som en fisk, og den havner derfor under Kommisjonen's ansvar fremfor medlemslandene (Rådet, 2017c). Likevel definerer EU, som Norge, snøkrabbe som en sedentær art. I både norske og europeiske media, deriblant *NRK* (Hansen, 2017) og *Politico* (Bolongaro, 2017), har det blitt spekulert om snøkrabbekonflikten egentlig handler om olje og gass, ettersom snøkrabber er definert som sedentære, og dermed i samme kategori som ressurser på havbunnen. Imidlertid synes Kommisjonen å mene at snøkrabbesaken handler om ”snow crab, not oil and gas”, som en kommisjonsansatt formulerte det (kommisjonsansatt A, 2018). Dette støttes også av andre diplomater (EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018; norsk diplomat 1, 2018).

Hvor ideer kommer fra er av mindre betydning enn hvem som fronter ideen (Princen, 2007, s. 23). I snøkrabbesaken fremstår det som at ansatte i Kommisjonen og Norge fronter ideen om at saken kun omhandler snøkrabber. Dette er basert på at en kommisjonsansatt, en norsk diplomat og en EU-diplomat understreker at for dem omhandler saken kun snøkrabber (kommisjonsansatt A, 2018; EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018; norsk diplomat 1, 2018). Dessuten benektes ideen om at det handler om noe annet av en norsk diplomat ”[f]or oss handler snøkrabbesaken utelukkende om snøkrabber, ikke noe annet” (norsk diplomat 1, 2018). En kommisjonsansatt ønsker å understreke at Kommisjonen forsøker å unngå å ”attach the legal issues” rundt Svalbard, men heller å finne en løsning slik at europeiske fiskere kan fiske snøkrabbe (kommisjonsansatt A, 2018). Det faktum at aktører som Kommisjonen bruker ideen om snøkrabber strategisk ved å benekte at saken omhandler noe mer enn snøkrabber tyder på at saken kanskje nettopp handler om mer enn bare snøkrabber.

Kan aktørene å oppnå noe ved å bruke ideen strategisk? Det kan tenkes at det er viktig for forhandlerne på begge sider av saken å understreke at saken dreier seg om snøkrabber, fordi det kan gjøre den enklere å løse. Dersom det bare handler om snøkrabber kan en løsning være kvotebytter, slik Norge foreslår (Utenriksdepartementet, 2017b), eller at Norge lisensierer kvoter og likebehandler europeiske fiskebåter, slik EU foreslår (den europeiske delegasjonen til Norge, 2016). Hvis saken derimot blir behandlet som at den dreier seg om olje, gass og tolkning av Svalbardtraktaten vil den bli ytterligere komplisert, og konklusjonen vil være av større betydning enn hvis saken kun omhandler snøkrabber. Tidligere forskning viser at Kommisjonen konstruerer forslag til EUs politikk slik at den kan gjøres spiselig for relevante aktører, samtidig som de reduserer konflikten mellom dem (Eising, Rasch og Rozbicka, 2015).

Det kan tenkes at Kommisjonen bruker ideen om snøkrabben strategisk for å oppnå en løsning som er spiselig for parter i EU-systemet. Hvis snøkrabbesaken handler om tilgang til snøkrabber, og ikke omfatter mer overordnede spørsmål om ressurstilgang i områdene rundt Svalbard, har aktører fortsatt mulighet til å diskutere hvem som har rett til ressurser ved en senere anledning. Dermed innebærer ikke Kommisjonens idé om snøkrabber en endelig konklusjon om spørsmålet rundt Svalbard. Dette øker sannsynligheten for at aktørene i saken kan godta en løsning på konflikten. For aktører som er ansvarlige for å løse snøkrabbekonflikten mellom Norge og EU vil det være gunstig å fremstille saken slik at det kan være mulig å komme til enighet mellom partene. I så måte er ideen både økonomisk og politisk motivert. For det første ønsker Kommisjonen å oppnå en løsning som kan gi økonomisk vinning gjennom lisenser til snøkrabbefiske. For det andre har både norske aktører og aktører i Kommisjonen et politisk motiv for å løse den betente konflikten.

Synet på snøkrabbesaken som et spørsmål om økonomi fremmes også av medlemslandene Polen og Latvia, skal en tro EU-diplomater (EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018). En av disse hevder at Latvia er "[...]interested purely from fisheries" (EU-diplomat B, 2018). Ut i fra en rasjonell kostnad-nytte logikk ville det vært sannsynlig at Polen og Latvia, med økonomiske interesser i regionen, ønsket at snøkrabbesaken ble brukt for å skaffe seg tilgang til ytterligere ressurser utover snøkrabbe. Råvarer som olje og gass er økonomisk gunstige råvarer, og fra et interessebasert perspektiv vil det være av interesse for Latvia og Polen å sikre seg tilgang til disse. Dessuten har den polske regjeringen understreket hvilken politisk og økonomisk betydning råvarer i Arktis kan ha for Polens posisjon i EU (det polske utenriksdepartementet, *uten år*), noe som forsterker inntrykket av at polske interesser i utgangspunktet strekker seg utover snøkrabben. Det er derfor interessant å spørre: hvorfor

understreker EU-diplomater at Polen og Latvia at saken kun dreier seg om lisenser til snøkrabbefiske?

Parsons (2002, s. 51) peker på at dersom flere organisasjoner eller individer stiller seg bak en idé på tross av ulike interesser, kan ideer bidra til å forklare kausalsammenhenger. I dette tilfellet kan Kommisjonens og Norges strategiske bruk av ideer ha påvirket Latvias og Polens definisjoner av deres interesser i saken, noe som illustrerer ideers påvirkning på posisjoner i snøkrabbesaken. Norge har tilbydd 500 tonn snøkrabbefiske som en del av fiskeriforhandlingene mellom Norge og EU (Utenriksdepartementet, 2017b). Dersom dette hadde blitt akseptert fra EUs side, eller EU og Norge fant en annen løsning på saken, ville latviske og polske fiskere fått mulighet, også i praksis, til å fiske snøkrabber. Fiskere i Latvia og Polen har investert i utstyr til snøkrabbefiske og har store økonomiske kostnader løpende mens båtene ligger ved kai (Europêche, 2017a). Dette plasserer Latvia og Polen i en presset situasjon for å snarlig få løst konflikten om snøkrabber med Norge. Kanskje har Kommisjonens måte å presentere konflikten på overbevist Polen og Latvia om at det er i deres interesse at snøkrabbesaken forblir et spørsmål om bare snøkrabber. I så måte har ideen om snøkrabber fra Kommisjonen og Norge overbevist aktører som Polen og Latvia om deres tolkning av saken som gjeldene.

At snøkrabber kan bli en viktig og lønnsom ressurs er ikke betvilt av noen parter. Likevel vet forskere lite om snøkrabbenes fremtid i områdene rundt Svalbard, og hvilken påvirkning snøkrabber har for andre ressurser og arter (Madsen, 2017). I EP har en betydelig del av debattene dreid seg om snøkrabbers økonomiske betydning for de berørte medlemslandene (Europaparlamentet, 2017c; 2018). Under en felles interpellasjon mellom EP og Kommisjonen peker den spanske MEP-en Gabriel på at snøkrabbekonflikten er særdeles alvorlig for europeiske familier som ikke får fiske snøkrabber (Europaparlamentet, 2018). Videre understreker han den økonomiske betydningen snøkrabber har (ibid). Dette støttes av den latviske MEP-en Artis Pabriks som mener at "[i]t is about jobs, and it is about money" (Europaparlamentet, 2018). Noe også den bulgarske MEP-en Angel Dzhambazki fremhever når han sier: "Commissioner, here we are talking about jobs, here is an economy" (Europaparlamentet, 2018). Utspillene tyder på at flere individer i EP ønsker å vri diskusjonen om snøkrabbe til å omhandle ideen om snøkrabbe som økonomisk gunstig ressurs.

Norsk media har ved flere anledninger påpekt den økonomiske verdien av snøkrabber (se for eksempel Madsen, 2017; Abelsen og Lieungh, 2017; Kruse, 2018), noe representanter i EP også støtter. Blant norske aktører har det derimot vært uttrykt skepsis til hvor økonomisk gunstig snøkrabber er per dags dato. En norsk diplomat hevder at norske fiskere har utfordringer

med å gjøre snøkrabbefiske lønnsomt i dag (norsk diplomat 1, 2018). En annen norsk diplomat setter spørsmålsteget ved hvorfor EU er villig til å gå inn i en konflikt med Norge over en relativt liten ressurs, “I think the EU should be more careful. It’s just stupid, it is not a lot of money” (norsk diplomat 2, 2018). Deretter oppfordrer diplomaten “...if someone could inform them about this that would be great” (norsk diplomat 2, 2018). For norske aktører fremstår det som at de ønsker å nedtone den økonomiske betydningen. Dette er forståelig, for dersom ideen om snøkrabber som svært økonomisk gunstig får stor påvirkningskraft, kan det bli vanskeligere for Norge å få løst saken, fordi flere parter av Svalbardtraktaten kanskje fremmer ønske om tilgang til snøkrabbefiske.

I motsetning til norske diplomater som portretterer snøkrabber som av mindre økonomisk betydning, fremstår det som viktig for flere aktører i EP å understreke verdien. En ansatt under en MEP hevdet at “I have been to northern Norway. We know how much you can get, and what it is worth. Seems like greediness” (ansatt til MEP, 2018)¹⁰. Den polske MEP-en Jarolsaw Walesa uttalte på et møte i fiskerikomiteén at norsk blokkering av europeiske fiskebåter ”leads our fishermen to bankruptcy. We need strong action from the Commission now” (Europaparlamentet, 2017c). Med dette krever Walesa oppmerksomhet fra Kommissjonen. Junckers strategi for 2014-2019 er lavere arbeidsledighet og vekst i EU (Juncker, 2014), noe en kan hevde at Walesa bruker strategisk i sitt utspill, for å sikre at europeiske fiskebåter får tilgang til snøkrabbefiske.

I likhet med representanter fra EP fronter også Europêche ideen om at snøkrabber er en viktig økonomisk ressurs. President i Europêche, Javier Garat, forsvarer europeiske fiskere og sier at:

Many EU jobs and families directly depend on this activity and have no other alternative. We urge the European Commission services, together with Member States, to urgently find solutions to allow snow crab fishermen to resume their legal activities, since EU operators are losing an average of € 1 million per month each (Europêche, 2017c).

¹⁰ Etter å ha forhørt med turoperatør viste det seg at gjestene fikk servert kongekrabbe. De dro også på en arrangert tur for å fiske kongekrabbe, der krabbene var satt opp slik at de skulle være enkle å fange for gjestene. En generell tendens er at mange blander snø- og kongekrabbe. Noe som også ser ut til å være tilfelle her.

Garat understreker hvor økonomisk betydningsfull snøkrabbefiske er for fiskerne, og spiller også på arbeidsløshet og tapte inntekter slik MEP-en Walesa gjør. Målsettingen til Europêche og enkelte MEP-er kan være å presse Kommisjonen til å forstå den økonomiske betydningen av saken, både slik at saken ikke blir glemt, og til at konflikten blir løst på en måte som sikrer europeiske fiskere tilgang til snøkrabbefiske.

Ideen om at snøkrabbesaken omhandler snøkrabber og deres økonomiske betydning frontes på ulike måter av ulike aktører. På den ene siden arbeider Kommisjonen for at saken skal være et spørsmål om snøkrabber som økonomisk ressurs, og ikke et spørsmål om andre råvarer eller rettigheter over havområdene rundt Svalbard. Kommisjonen ønsker å forenkle saken slik at det blir enklere å komme til enighet med Norge. På den andre siden poengterer Europêche og enkelte MEP-er den økonomiske betydningen, men med en målsetting om å sikre tilgang til snøkrabbefiske. Felles for ideen som de overnevnte aktørene fronter er at aktørene har økonomiske motiver. Basert på dette legger jeg frem følgende modell:

Idé	Aktør(er)	Målsetting(er)	Strategi(er)	Motiv(er)
Snøkrabbesaken handler om snøkrabber, og den økonomiske gevinsten av snøkrabber	1. Aktører i Kommisjonen og Norge	1. Å få løst snøkrabbesaken	1. Understreke fokuset på snøkrabben. Benekte andre narrativ om snøkrabbesaken	Økonomisk
	2. Enkelte MEP-er Europêche	2. Å sikre tilgang til snøkrabbefiske	2. Spille på Juncker-Kommisjonens målsettinger. Tapte arbeidsplasser og konkurs	

Modell 1: Økonomisk spørsmål

5.2 Egentlig et spørsmål om råvarer?

Svalbardtraktaten berører ikke bare fiske, men også utnyttelse av ressurser på kontinentalsokkelen, i følge Marta Sobrido, professor i folkerett (Sobrido, 2016, s. 87). Dette peker også forfatter og Svalbardekspert Per-Arne Totland på. Han sier til avisa *The Barents observer* at "[t]he snow crab is defined as a sedentary species, which lives on the sea bottom and consequently is included in regulations applying to the continental shelf. In other words, the same laws which apply to oil and gas" (Staalesen, 2017). Flere individer i EP peker også på at snøkrabbesaken egentlig handler om olje og gass, og ikke snøkrabber. Men hvilke motiver har disse aktørene, og hvilke strategier bruker de for å fremme denne ideen?

En MEP var tydelig da han fastslo at ”we have to understand, [...], it is about much bigger things; exploitation of oil and gas” (MEP 3, 2018). Han konstaterte at “I am not only fighting for the snow crab, but for access to resources” (MEP 3, 2018). Dette fremstår som at MEP-ens strategi er å kjempe for tilgang til ressurser i Arktis, men også å så ideen om at snøkrabbesaken ikke bare handler om snøkrabber, men også olje og gass. Flere MEP-er synes å dele dette standpunktet, deriblant den latviske MEP-en Andrejs Mamikins som uttalte på et møte i EP at ”soon we will have to speak about petroleum, minerals and gas on the continental shelf surrounding Svalbard”. Videre pekte han på at snøkrabbekonflikten er viktig å få løst, for å kunne være trygg på hvilken rett og tilgang parter i Svalbardtraktaten vil ha i fremtiden (ibid). Hvis det ikke er mulig å løse saken nå når det handler om snøkrabber, hvordan skal en da komme til enighet når det dreier seg om olje og gass, argumenterer han.

Enkelte MEP-er synes å bruke ideen om snøkrabbesaken som olje og gass strategisk. Brev og uttalelser fra Europêche (Europêche, 2017a, 2016, 2017c) og medieuttalelser (se for eksempel Bolongaro, 2017) tyder på at enkelte MEP-er opplever press fra fiskeriorganisasjoner og fiskere i sitt hjemland som ønsker en løsning. Ideen om olje og gass kan i så måte brukes strategisk for å sikre at konflikten ikke blir glemt fra EUs side, og at europeiske fiskere står igjen med store investeringskostnader og uten tilgang til snøkrabber. Strategien enkelte MEP-er benytter kan fremstå som et forsøk på å overbevise aktører i EU gjennom å varsle om alvorlige konsekvenser. Mamikins bemerket at ”[c]olleagues, if you fail to arrive at a sustainable agreement with Norway on snow crabs we are going to have much more important disputes with Norway and other signatories of the Svalbard Treaty” (Europaparlamentet, 2018).

En annen strategi som er benyttet av MEP-er er å være aktiv i medier for å fremme snøkrabbesaken. Media er ute etter sensasjon, og vil i større grad skrive om saken når den er preget av konflikt (Galtung og Ruge, 1965, s. 71). Aviser vil gjerne fremstille saker som i større grad konfliktfylte og betydningsfulle enn det de kanskje er (ibid). Dersom snøkrabbesaken handler om olje og gass vekker saken i større grad oppmerksomhet i media, og kanskje ytterligere interesse for europeiske borgere også. Oppmerksomhet fra media minsker sannsynligheten for at snøkrabbesaken går under radaren til europeiske velgere.

Mediedekning fører til transparens i saken, og mulighet for andre aktører til å definere sine interesser ut i fra eksisterende ideer opplyst gjennom media. Dette kan minske sannsynligheten for en ”under-bordet-avtale”, ettersom aktører og opinionen kan innse at det ikke er i deres interesse. Det kan for eksempel være vanskelig for EUs forhandlere å skulle godta det norske forslaget om kvotebytte dersom involverte aktører sammen med en engasjert opinion overvåker forhandlingen. På samme måte kan norske forhandlere oppleve press rundt

situasjonen når media skriver om snøkrabbesaken. Mediedekning av saken kan vekke oppmerksomhet hos andre interessenter i saken som sikrer at saken ikke blir glemte. Samtidig kan dette vanskeliggjøre en mulig løsning på konflikten.

På den andre siden er det ikke sikkert at en løsning i snøkrabbesaken er det eneste de engasjerte MEP-ene er opptatte av. Personlige motiver kan også være av betydning for hvorfor ideen snøkrabbe som proxy for olje og gass blir benyttet strategisk. En EU-diplomat peker på at en MEP er engasjert i snøkrabbesaken fordi det er en sak som passer hans profil (EU-diplomat A, 2018), og at MEP-en er "[...]the hero in this sense" (EU-diplomat A, 2018). Mediedekningen er av betydning for MEP-en (ibid). På spørsmål om hvorfor vedkommende er engasjert i snøkrabbesaken svarer den samme MEP-en at "[a]ll I can do is so abstract. This is something so concrete" (MEP 3, 2018). MEP-en kan være opptatt av gjenvalg, og å vise velgerne hva han eller hun arbeider med og hvordan deres arbeid er relevant. I så måte kan snøkrabbesaken være en konkret sak som har betydning for fiskere fra hjemlandet. Ut i fra disse utsagnene kan en argumentere for at ideene om snøkrabber også kan brukes strategisk for å oppnå personlige målsettinger. Ideen om snøkrabber kan brukes strategisk, men med ulike motiver. Enkelte MEP-er kan ha økonomiske eller personlige motiver for å fremstille snøkrabbesaken som en sak som egentlig dreier seg om olje og gass.

Ideen om snøkrabbesaken som proxy for olje og gass presenteres som følgende:

Ideen	Aktør(er)	Målsetting(er)	Strategi	Motiv(er)
Snøkrabbesaken handler også om Olje og gass	Enkelte MEP-er	1. Vekke oppmerksomhet rundt snøkrabbesaken 2. Sikre at saken ikke går under radaren uten at europeiske fiskere får tilgang til snøkrabbefiske	Mediefokus Skremselsretorikk	Økonomiske Personlige

Modell 2: Olje og gass

5.3 En delt Kommissjon

Første del av dette kapitlet konkluderte med at ansatte i Kommissjonen fronter ideen om at snøkrabbesaken omhandler kun snøkrabber. Ideen har blitt støttet av Latvia, Polen og Norge. En konkurrerende idé som eksisterer i EP og i media er at snøkrabbesaken omhandler råvarer som olje og gass, og at ideen ikke er forenelig med Kommissjonens idé om snøkrabber som kun en sak om snøkrabber. Hvilke interesser har Kommissjonen i snøkrabbesaken? Ut i fra et interesseperspektiv kan det faktum at saken er enklere å løse hvis den kun omhandler snøkrabber være essensielt for Kommissjonen. I tillegg kan det hende Kommissjonen ønsker at snøkrabbesaken skal omhandle snøkrabber fordi saken da kategoriseres som fiskerianliggende. En kommisjonsansatt redegjorde for at “[i]n case of fisheries, EU have exclusive competences and can speak as one voice. If it is about oil and gas, individual Member States would deal” (kommisjonsansatt A, 2018). Dette kan tyde på at Kommissjonen operer ut i fra en interesse om å sikre at snøkrabbesaken havner under Kommissjons myndighet, og dermed øke institusjonens maktposisjon. Basert på et slikt resonnement vil interesser i større grad være sentralt for Kommissjonen og EUs posisjon enn ideer. Dette svekker forklaringskraften til det teoretiske rammeverket, fordi det ikke er mulig å bevise at ideer har påvirket, og det fremstår som at interesser spiller en større rolle enn ideer.

Samtidig fremstår ikke Kommissjonen som en enhetlig aktør i snøkrabbesaken. På den ene siden mener enkelte kommisjonsansatte at konflikten omhandler kun snøkrabber. På den andre siden påpeker kommisær for fiskeri, maritime saker og miljø, Karmenu Vella, at “[t]he issues [...] at stake around Svalbard go beyond fisheries interests and are too important to allow the conflict to drift towards an escalation” (Europaparlamentet, 2018). Også Helen Clarke, som talte på vegne av Kommissjonen under et møte i EP, hevdet at snøkrabbesaken er sensitiv fordi den omhandler mer enn fiskeri (Europaparlamentet, 2017c). Et non-paper fra Kommissjonen til Rådet tyder heller ikke på at snøkrabbesaken kun omhandler snøkrabber: “its [Norway’s] position has become recently more inflexible than in the past, possibly because the issues surrounding the snow crab fishery are closer to the real strategic interests in the area” (Rådet, 2017c, s. 2).

En forklaring på Kommissjonens delte meninger om snøkrabbesaken kan være at en del av Kommissjonen har blitt overbevist av andre aktører om at snøkrabbesaken også handler om olje og gass. Hvis snøkrabbesaken egentlig er et spørsmål om olje og gass ville konflikten vært opp til medlemslandene å håndtere. Ideen om olje og gass strider i mot Kommissjonens interesser for å øke sin egen maktposisjon og få løst snøkrabbesaken. Ut i fra denne forklaringen er det mulig å hevde at en del av Kommissjonen har definert sin tolkning av snøkrabbesaken på

en måte som motstrider noen av organisasjonens interesser. I så måte viser dette at ideer har hatt en påvirkning. Det viser også at ideen om olje og gass har påvirket en av Kommisjonens delte posisjoner i snøkrabbesaken, og kan videre ha påvirket EUs posisjon i snøkrabbesaken.

5.4 Konklusjon: Fisk fremfor andre råvarer

De to konkurrerende forklaringene om snøkrabbesaken har begge vist seg å være en del av debatten om snøkrabber blant aktører i EU. Når en setter forklaringene opp mot hverandre fremstår det som at aktørene som fronter ideen om snøkrabber som fiskerianliggende har i større grad inngått allianser, noe som øker sannsynligheten for at ideen påvirker EUs posisjon. Enkelte ansatte i Kommisjonen og MEP-er har i hovedsak frontet ideen om snøkrabben som proxy for olje og gass, men det synes å være flere aktører som fronter saken som bare en sak om snøkrabber. EU-diplomater (EU-diplomat A, 2018; EU-diplomat B, 2018), Europêche (Europêche 2017), og en del av Kommisjonen og norske diplomater fremmer saken som et økonomisk spørsmål om snøkrabber.

Norske aktører peker på at "[n]oen skaper saken til å handle om olje og gass. Det er et resonnement som svikter, det er ikke åpent for olje og gass i disse gradene" (norsk diplomat 3 og 4, 2018). En konflikt over olje og gass i områdene rundt Svalbard kan oppstå ved et senere tidspunkt, dersom Norge velger å åpne for en slik ressursutnyttelse (ibid). Inntil videre ser det ut til at ideen om snøkrabber som olje og gass bare har blitt akseptert av en del av Kommisjonen som en gjeldene forståelse av snøkrabbesaken. Aktørene som fronter ideen om olje og gass later ikke til å ha inngått allianser, eller fått gjennomslag for ideen sin i like stor grad som aktørene som fronter snøkrabbesaken som fiskerianliggende. Følgende har ideen om snøkrabber som fiskerianliggende trolig hatt større påvirkningskraft på aktører i EU og EUs posisjon i saken enn olje og gass.

Analysen har vist hvordan aktører i EU-systemet har benyttet ideer strategisk for å påvirke EUs posisjon i saken. Det er sannsynlig at økonomiske motiver har spilt en sentral rolle i EUs posisjon. Aktørene som Kommisjonen, Norge, Europêche og individuelle MEP-er har fremmet ideene sine, og har i enkelte tilfeller klart å påvirke andre aktører til å støtte opp om deres syn på snøkrabbesaken. Dette styrker hypotesen om at ideer kan bidra til å forklare kausalsammenhenger. Personlige motiver kan også ha spilt en rolle for engasjementet til en enkelt MEP som har fått oppmerksomhet rundt saken og sitt arbeid. Snøkrabbesaken som fiskerianliggende ser, i større grad enn olje og gass-ideen, ut til å forklare EUs posisjon ut i fra hvilke allianser aktørene har inngått for å fremme ideen sin. Det kan være utfordrende å skille de økonomiske motivene fra politiske ettersom de kan være knyttet sammen. Likevel har

analysen vist at økonomiske motiver sannsynligvis har påvirket EUs posisjon. Men har aktørene bare økonomiske motiver, eller spiller politiske motiver også en rolle? Det neste kapittel analyserer betydningen av politiske motiver.

6 Politiske motiver

Dette kapitlet fokuserer på noen av de politiske motivene i snøkrabbesaken. Kapitlet analyserer hvilken betydning politiske motiver har hatt for EUs posisjon ved å benytte modellen fra kapittel 5 til å klassifisere ideene, strategiene, aktørene og motivene. De politiske motivene som drøftes, tyder på at snøkrabbesaken angår mer enn bare økonomiske spørsmål, noe som betyr at saken kan få større politiske konsekvenser. Disse er knyttet til en utfordring av norsk suverenitet, EUs ønske om å være en global aktør også i Arktis, og forholdet mellom Norge og EU. Kapitlet drøfter hvorvidt og hvordan de tre forklaringene kan ha påvirket EUs posisjon i snøkrabbesaken.

6.1 En utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten

Da den latviske båten *Senator* begynte å fiske snøkrabbe rundt Svalbard etter lisens fra EU, hevdet Norge at EU brøt norsk suverenitet rundt Svalbard (Utenriksdepartementet, 2017a). Norge arresterte *Senator* for ulovlig fiske. Svalbardekspert Per-Arne Totland informerer avisen *The Barents observer* om at

[...]a conflict over the snow crab could be seen as a test whether Norway can be subject to pressure with regard to the shelf around Svalbard. [...]The EU, UK, USA and Russia all challenge the Norwegian stance on the issue” (Staalesen, 2017).

Det er ikke noe nytt at Norge og EU er uenige om Svalbard og Svalbardstraktatens virkeområder (Sobrido, 2016). Men at EU deler ut lisenser i et område der Norge i utgangspunktet har jurisdiksjon (Rådet, 2016), og at europeiske fiskebåter benytter disse er ikke vanlig (Mehren og Abelsen, 2017). Ønsker EU å utfordre norsk suverenitet over Svalbard med å dele ut lisenser?

Aktører i EU har forskjellige syn på saken, men enkelte aktører hevder at det er nettopp dette EU gjør. På spørsmål om EU truer Norge over Svalbard svarer en EU-diplomat at “[i]n this context, maybe it is? Maybe something is behind, why other countries would provoke” (EU-diplomat A, 2018). En MEP hevder at snøkrabbesaken ikke hadde trengt å omhandle Svalbardtraktaten dersom Norge hadde delt ut kvoter etter likebehandlingsprinsippet i første runde (MEP 3, 2018). ”Norway could avoid this easily, with just giving out quotas, in stead of now: a question of Svalbard treaty” (MEP 3, 2018). Videre understreker vedkommende at “Norway is afraid about the precedence of the Svalbard Treaty” (MEP 3, 2018). Den polske MEP-en Walesa mener at snøkrabbesaken er viktig fordi den skaper en presedens: “[...]right

now we are creating the precedence for Norway, because now they are establishing that total dominations for the fishing industry in the Svalbard” (Europaparlamentet, 2017c). Han understreker at EU ikke må la dette skje, og at EU må være sterke i møte med Norge (ibid). Interesseorganisasjonen Europêche fremmer også Svalbardtraktaten og dets relevans, og mener at Norge “[...]completely deny the rights of 3rd country vessels to operate in Svalbard waters and insist on the Norwegian interpretation of the Treaty” (Europêche, 2017a). Slik konstruerer EU-diplomaten, MEP-er og Europêche snøkrabbesaken som en sak om tolkningen av Svalbardtraktaten.

Den norske fiskeriministeren, Per Sandberg, viser til at EU er opptatt av tolkningen av Svalbardtraktaten. Han informerte Europautvalget om at ”[i] snøkrabbesaken har EU også aktualisert spørsmålet om tolkning av Svalbardtraktaten. [...]Det er klart at det handler om mye mer, tror jeg. Og det er ikke noe nytt at EU på ulike måter utfordrer disse rettighetene som Norge har” (Europautvalget, 2017b). En EU-diplomat åpner for at snøkrabbesaken kan dreie seg om å utfordre norsk fortolkning av Svalbardtraktaten, men at dette ikke gjelder alle medlemslandene (EU-diplomat A, 2018). Han hevder at noen land var villige til å inngå kvotebytte med Norge: ”Since we accept the offer from Norway, we accept the norwegian interpretation of the Paris Treaty” (EU-diplomat A, 2018). På denne måten knyttes snøkrabbesaken sammen med tolkningen av traktaten fordi å akseptere kvotebytte også innebærer å støtte den norske fortolkningen.

Samtidig kan det fremstå som at deler av EU ønsker å understreke at dette ikke handler om at EU vil utfordre norsk suverenitet. En kommisjonsansatt peker på at selv om EU delte ut lisenser ble medlemslandene informert om at dette var risikofylt, og at Kommisjonen sa ”[...]don’t go to Svalbard before we have a framework for this. The message was very well understood, because in 2016 only one vessel [*Senator*] went to Svalbard” (kommisjonsansatt A, 2018). Dette kan forstås som at Kommisjonen ikke ønsket at medlemsland skulle fiske snøkrabber før en avtale var på plass. Kanskje fordi de visste at det kunne tolkes som en utfordring av norsk suverenitet. Dette tyder i så fall på at det eksisterer en idé om at snøkrabbesaken egentlig handler om en utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten, og at ideen har blitt sentral, om enn ikke overbevist samtlige aktører i EU.

I konklusjonen av fiskeriforhandlingen står det at fiskebåter har rett til å fiske snøkrabber etter Svalbardtraktaten, men at hvert enkelt medlemsland selv er ansvarlig for å overholde gjeldene lovverk (Rådet, 2016). Med andre ord påberoper ikke EU seg ansvar for eventuelle sanksjoner Norge måtte innføre. Dette bekreftes også av en kommisjonsansatt (kommisjonsansatt A, 2018). På den andre siden kan en hevde at Rådet burde visst at EUs

lisensiering ville medføre at de tildelte båtene ville fiske snøkrabber. Marta Sobrido, forsker på Svalbard mener at "[...]despite the clarity and forcefulness [...] by the EU on the geographical scope of the Treaty of Paris, its reaction to possible Norwegian infringements does not seem to be sufficiently strong" (Sobrido, 2016, s. 87). Enkelte av EUs medlemsland og EU har hatt uenigheter med Norge om Svalbard i en årrekke, og kanskje var *Senators* lisensierte snøkrabbefiske en måte å poengtere EUs tolkning av traktaten.

En EU-diplomat peker på usikkerheten rundt snøkrabbefiske: "There was always a question about what the EU would do if Latvia went fishing.... But there is not much precedence" (EU-diplomat B, 2018). Selv om EU ikke tar ansvar for fisket, støtter Rådet og Kommisjonen de lisensierte fiskebåtenes rett til å fiske snøkrabber etter Svalbardtraktaten (Rådet, 2018, 2016). Latvia var derfor klar over at hadde støtte i EU da *Senator* begynte å fiske snøkrabber. Det er mulig å spekulere i om *Senator* reiste til Svalbard for å utfordre den norske suvereniteten, og dermed skape presedens i EU for hvordan Svalbardtraktaten skal tolkes. Sannsynligvis har ideen om at snøkrabbesaken omhandler Svalbardtraktatens parter rett til ressurser fått rofeste i flere aktører i EU, deriblant hos MEP-er, medlemsland i Rådet og Europêche som vist over. I så måte bidrar aktører i EU til å påvirke EUs posisjon til å utfordre den norske fortolkningen av Svalbardtraktaten.

Aktørene som ønsker å konstruere debatten om snøkrabber til å omhandle Svalbardtraktaten, kan benytte ideen strategisk. Dersom ideen får fotfeste i EU kan dette være en måte for aktører i EU å sikre seg en mer permanent tilgang til ressursene i området rundt Svalbard. Forskere på arktiske spørsmål peker på at utydelige aktører og styringssystemer i Arktis medfører at eksisterende konflikter i regionen trigger regional utvikling som vil få betydelige implikasjoner for internasjonale legale og politiske systemer (Weber og Romanyshyn, 2011, s. 849). Hvordan snøkrabbesaken løses, og Svalbardtraktaten skal tolkes, kan få store politiske konsekvenser for EU og EUs medlemsland som er parter i traktaten. Flere har stilt spørsmålstegn ved hvorfor snøkrabbesaken, som i utgangspunktet er en uenighet innenfor fiskeri mellom Norge og EU har blitt en sak som har fått relativt stor oppmerksomhet og vist seg å være vanskelig å løse. At enkelte aktører i EU ønsker å utfordre norsk suverenitet, kan i så måte forklare hvorfor saken fremstår som problematisk, nesten 1,5 år etter EUs selvlisensiering av snøkrabbe. Ideen om EUs selvlisensiering som en utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten viser at politiske motiver sannsynligvis har påvirkning på EUs posisjon i snøkrabbesaken. Basert på dette presenterer jeg modell 3:

Idé	Aktør(er)	Målsetting(er)	Strategi(er)	Motiv(er)
Snøkrabbesaken som en utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten	MEP-er Europêche Enkelte medlemsland	Sikre permanent tilgang til områdene rundt Svalbard	Utfordre norsk fortolkning ved å utdele lisenser, og støtte latviske <i>Senator</i>	Politisk

Modell 3: Svalbardtraktaten

6.2 Forholdet mellom Norge og EU

Østhagen og Raspotnik stiller spørsmålsteget ved om Norge og EU er partnere eller rivaler i Arktis (Raspotnik og Østhagen, 2017). De konkluderer med at Norge er en støttespiller for EU i nord, men at samarbeidet har enkelte utfordringer hvor partene ikke har samme interesser. I snøkrabbesaken har det blitt tydelig at de har ulike interesser, men har forholdet mellom Norge og EU noe å si for aktører i EU og EUs posisjon i saken?

Den irske MEP-en Seán Kelly knytter sammen snøkrabbesaken med Norges overordnede forhold til EU:

This just isn't acceptable, especially with a country like Norway, which while not being in the European Union has all the benefits, as such, of the European Union.[...] there must be some way outside of the confines of Commissioner Vella's portfolio to broaden this issue, and to say to Norway 'you have benefits in the European Union, now if you don't comply with this agreement, we're going to have to look at those'(Europaparlamentet, 2018).

Hans utsagn er også i tråd med de henholdsvis spanske og polske MEP-ene Gabriel Mato og Walesa. Walesa peker på at "Norway is still disrespecting the EU as a partner" (Europaparlamentet, 2018). Tonen mellom MEP-ene som engasjerte seg i snøkrabbesaken i et parlamentsmøte i februar 2018 er krass mot den norske posisjonen. Kelly fremstår truende mot Norge når han understreker at Kommisjonen burde si at dersom Norge ikke følger sine forpliktelser i snøkrabbesaken må vi se på de overordnede avtalene med Norge.

Et annet element som kan påvirke snøkrabbesaken er at Norge og EU har et sterkt samarbeid innenfor fiskeri. Marta Sobrido skriver at tolkningen av Svalbardtraktaten er delikat både politisk og legalt fordi EU møter sin viktigste handelspartner innen fiskeri, og at Norge generelt er viktig for EU innenfor andre områder også (Sobrido, 2016, s. 82). "This must be

taken into account in understanding the lack of forcefulness [...], that the EU seems to display in relation to offenses committed by Norway [...]" (Sobrido, 2016, s. 82). Samtidig har EU i snøkrabbesaken vist styrke ved å utdele lisenser og understreke rettighetene til parter av Svalbardtraktaten. Dette kan tyde på at EU utfordrer norsk fortolkning av Svalbardtraktaten med snøkrabbesaken, men det kan også ha sammenheng med maktforholdet mellom Norge og EU.

Til sammenligning med Norge er EU en regional hegemon (Eriksen og Fossum, 2015). Offerdal skriver at "[t]he EU has a potentially powerful tool in the economic agreement (Offerdal, 2011a, s. 877), noe som viser at EU står sterkt opp mot Norge i en konflikt. MEP Kelly påpeker at den eneste måten å få Norge til å endre mening er å presse dem med andre avtaler (Europaparlamentet, 2018). Dette viser at EU er klar over sin egen maktposisjon, og at enkelte MEP-er mener de må bruke forholdet mellom Norge og EU til sin fordel i snøkrabbesaken.

Under forhandlinger om landbruksavtaler mellom Norge og EU har snøkrabbesaken indirekte vært et tema. Møtoreferatene har ikke vært tilgjengelig, men det norske Europautvalget har utformet et informasjonsskriv med en oppsummering. MEP-en Bendt Bendtsen, på vegne av skyggerapportøren, viste til at noen "pending issues particular in fisheries is overshadowing the progress" (Europautvalget, 2018). Videre kommenterer Europautvalgsskrivet at "[d]et er grunn til å tro at dette er en henvisning til snøkrabbesaken" (Europautvalget, 2018). Snøkrabbesaken har fått en større betydning for Norges forhold til EU, enn bare innenfor fiskeri.

Ifølge Europautvalget uttalte MEP Walesa i møtet at "[s]elv om snøkrabbekonflikten ikke er direkte relatert til handel med landbruksvarer, mente han likevel at det er vanskelig å snakke om noe annet når dette spørsmålet ikke er avklart" (Europautvalget, 2018). Snøkrabbesaken og dens tilknytning til det overordnede forholdet til Norge understrekes også av Per Sandberg:

snøkrabbe, har utviklet seg til å bli en mildt sagt utfordrende sak for Norge og forholdet mellom Norge og EU. Vi har registrert at snøkrabbe fra høsten 2016 har stått høyt på agendaen i forholdet mellom Norge og EU. Denne saken har blitt et forstyrrende element i vårt samarbeid med EU (Europautvalget, 2017a).

En MEP pekte på at "maybe through the snow crab we can find a solution that can go beyond this. Solving other issues we have with Norway" (MEP 3, 2018). Det fremstår som at aktører i

EU forsøker å la konflikten om snøkrabbe påvirke andre deler av samarbeidet mellom Norge og EU. Slik knyttes ideen om snøkrabber til det overordnede forholdet mellom Norge og EU.

Det påpekes som viktig for aktører i EU å ikke fremstå som svak i snøkrabbesaken vis-à-vis Norge. MEP Walsea hevder at "[t]his case [snøkrabbesaken] "shows how weak the European Union is in front of Norway. It endangers the future of the EU and its members" (Europaparlamentet, 2017c). En annen MEP, spanske Maria Grapini, sier at snøkrabbesaken handler om forhandlingsmakten til Kommisjonen i handelsavtaler med ikke-europeiske land (Europaparlamentet, 2018). En ansatt hos en MEP påpeker urettferdigheten i snøkrabbesaken: "on the one side you are giving one country access to the internal market, but they wont let you have access to their resources" (ansatt til MEP 3, 2018). Flertallet av MEP-ene som er engasjert i snøkrabbesaken er fra de fem medlemslandene som har mottatt snøkrabbelisenser fra EU. Det er derfor nærliggende å tro at disse MEP-ene bruker snøkrabbesaken strategisk for å sikre retten til snøkrabbefiske. En strategi er å understreke den politiske betydningen snøkrabbesaken har for EU.

På den andre siden finnes det aktører i EU som ønsker å understreke det velfungerende samarbeidet mellom Norge og EU. På den måten fremstilles snøkrabbesaken som en liten uenighet i et ellers godt samarbeid. En kommisjonsansatt peker på at forholdet til Norge er tett, og at EU "[d]o not want to disrupt this" (kommisjonsansatt A, 2018). En ansatt til en MEP viser til at "[a] good relation with Norway in the Arctic is important. The oil we consume, preferably [come] from Norway rather than Russia" (ansatt til MEP 1, 2018). Norge er en viktig partner innen fiskeri understrekes av flere i EP (Europaparlamentet 2018), og av en kommisjonsansatt (kommisjonsansatt A, 2018).

Til tross for at enkelte aktører understreker det gode forholdet til Norge er det tydelig at Norges forhold til EU er sentral i snøkrabbesaken. MEP-er har knyttet saken til forholdet, og arbeidet for å få løst snøkrabbesaken ved å stille spørsmåltegn ved Norges tilknytningsform til EU. Snøkrabbesaken knyttes til forholdet mellom Norge og EU, men på ulike måter av ulike aktører. MEP-er fremstiller saken som at EU kan bruke Norges avhengighetsforhold til EU mot Norge for å vinne snøkrabbesaken, mens kommisjonsansatte viser til et velfungerende samarbeid som igjen kan bidra til å løse konflikten. Det ser ikke ut til å eksistere en enighet om denne ideen, og det konkluderes derfor med at forholdet mellom Norge og EU er sentral i snøkrabbesaken, men at synet på forholdet varierer mellom aktørene, noe som svekker ideens kraft.

Idé	Aktør(er)	Målsetting(er)	Strategi(er)	Motiv(er)
Snøkrabbesaken som forholdet mellom Norge og EU	MEP-er	Sikre rett til snøkrabbefiske	Dreie saken om til styrkeforholdet mellom Norge og EU. Spille på at EU ikke må fremstå som svak	Politisk

Modell 4: Norge og EU

6.3 EU som global aktør

EU har en strategisk interesse av å spille en sentral rolle i Arktis (Kommissjonen, 2016, s. 2). Noen av Kommissjonens (2008, 2012) og Europaparlamentets (2008, 2011) strategiske dokumenter om Arktis har hatt en paternalistisk tone hvor de portretterer EU som løsningen på regionens økende problemer (Østhagen, 2017, s. 243). Det siste forslaget til EUs arktiske politikk fra Kommissjonen har større fokus på samarbeid med arktiske aktører (Kommissjonen, 2016). Det peker på regionens økende relevans og betydningen av EUs tilstedeværelse i regionen (Kommissjonen, 2016). Kommissjonspresident Juncker har vedtatt at en av EUs prioriteringer er å styrke sin rolle som global aktør (Kommissjonen, 2015), men det er ikke enkelt for EU å opptre som en samstemt aktør i Arktis ettersom aktører i EU har ulike interesser og Arktis er et omstridt politikkområde (Stepien og Koivurova, 2017, s. 12). De samme utfordringene oppstår også i snøkrabbesaken, der ulike aktører i EU ønsker å påvirke saken i ulike retninger.

Selv om snøkrabbefiske var et ubesvart spørsmål, også da EUs kommunikasjon om Arktis ble publisert, var ikke saken en del av den arktiske politikken. Under utformingen av EPs svar til Kommunikasjonen var det utfordrende å inkludere snøkrabbesaken. En ansatt hos en MEP fortalte at ”we did not talk about the snowcrabs, that would be like opening another pandora box” (ansatt til MEP 1, 2018). En annen MEP meddelte at “we were pushing to include snow crab in the general report. But Siirpa was like no, no, lets keep it general” (MEP 3, 2018).¹¹ Beskrivelsen av MEP-ene over stemmer godt overens med tidligere forskning som peker på utfordringene om å bli enige om noe spesifikt for EUs arktiske politikk.

¹¹ Den finske MEP-en Siirpa Pietikäinen var rapportør for EPs resolusjon om EUs arktiske politikk i 2017 sammen med MEP Urmas Paet EP (2017a) *Report: on an integrated European Union policy for the Arctic*. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2017-0032+0+DOC+PDF+V0//EN> (Hentet: 10.04.18).

Det eksisterer en motsigelse i EUs arktiske politikk og EUs atferd i snøkrabbesaken. For det første peker flere aktører i EU på at snøkrabbesaken er et ”arctic issue” (deriblant MEP 3, 2018; EU-diplomat A, 2018), og at EUs arktiske politikk dermed berører snøkrabbesaken. Likevel er snøkrabbesaken ikke nevnt eksplisitt i EUs arktiske politikk hverken fra Kommisjonen eller EP. En annen mulig motsigelse er samstemtheten til EUs arktiske politikk og EU som aktør i snøkrabbesaken. På den ene siden understreker politikken at det er viktigere enn noensinne at Arktis forblir en fredelig sone, og at uenigheter løses konstruktivt gjennom forhandlinger (Kommisjonen, 2016, s. 13). EU støtter eksisterende lovverk, og påpeker deriblant UNCLOS som et rammeverk for å løse konflikter fredelig (ibid, s. 14).

På den andre siden har EU delt ut lisenser til snøkrabbefiske. Dette til tross for at EU synes å være enige i at det er kyststaten som har suverenitet til å styre området (kommisjonsansatt A, 2018; MEP 3, 2018; den europeiske delegasjonen til Norge, 2016). For det første er dette et brudd på at UNCLOS skal være gjeldende rammeverk i for havområder i Arktis. For det andre bryter dette med punktet som omhandler fredelige og konstruktive dialoger. Det er imidlertid nødvendig å ta høyde for at både Kommisjonen og EP mener UNCLOS ikke er gjeldende lovverk (kommisjonsansatt A, 2018; MEP 3, 2018), og at EU har forsøkt, og fortsetter å forsøke å inngå konstruktive dialoger med Norge. Det er mulig å konkludere med at det fra et norsk perspektiv fremstår som at det ikke er samstemthet mellom snøkrabbesaken og EUs arktiske politikk.

Det fremstår som at enkelte medlemmer av Europaparlamentet ønsker å understreke betydningen snøkrabbesaken har for EU som global aktør. Den latviske MEP-en Andrejs Mamikins argumenterer for at ”EU needs a quick solution on this, otherwise strong confrontation will arise, and we will weaken the EUs position as an international trading partner [...]Mr President, this is a question of our external and internal credibility” (Europaparlamentet, 2018). Ved å knytte snøkrabbesaken til spørsmålet om EUs rolle som global aktør kan snøkrabbesaken få en større betydning. Etter denne argumentasjonen, vil EU fremstå som svak hvis EU taper saken. I tillegg bør EU, etter Mamikins argumentasjon, arbeide for å nå Junckers prioriteringer om å styrke EUs rolle som global aktør også i Arktis. Slik fremstilles snøkrabbesaken som en betydningsfull sak, der det er viktig at EU fremstår som vinner av konflikten. Selv om ideen eksisterer i EU har den i liten grad overbevist aktører utover MEP-er. Det er derfor nærliggende å tro at ideen er en del av debatten om snøkrabber, men at den i mindre grad har påvirkningskraft fordi den kun er fremmet av enkelte MEP-er, og andre aktører ser ikke ut til å knytte snøkrabbesaken opp mot EUs rolle som global aktør.

Idé	Aktør(er)	Målsetting(er)	Strategi(er)	Motiv(er)
Snøkrabbesakens utfall har betydning for EUs rolle som global aktør	MEP-er	At EU får medhold i sin posisjon i saken	Spille på Juncker-Kommisjonens prioriteringer	Politisk

Modell 5: EU som global aktør

6.4 Politiske og personlige motivers påvirkning på EUs posisjon

Politiske motiver har vist seg å være eksisterende som en del av debatten om snøkrabber i EU og i media. Snøkrabbesaken som en utfordring av norsk fortolkning av Svalbardtraktaten fra EUs side har vært en del av diskusjonen om snøkrabber hos flere aktører i EU. Selv om ikke alle aktørene i EU er enige, har kapitlet vist at ideen er sentral hos flere aktører i EU, noe som øker sannsynligheten for at ideen har påvirket EUs posisjon i saken. Det er ingen tvil om at snøkrabbesaken omhandler forholdet mellom Norge og EU, men at snøkrabber blir brukt mot Norge og Norges tilknytningsform er det få aktører som støtter. Denne ideen har derfor sannsynligvis mindre påvirkningskraft på EUs posisjon. Til sist har kapitlet analysert EU som global aktør i snøkrabbesaken. Ideen knyttes til EUs rolle i Arktis noe flere aktører synes å mene. Imidlertid fremstår det som at det kun er enkelte MEP-er som mener at EUs rolle som global aktør påvirkes av utfallet i snøkrabbesaken, noe som svekker sannsynligheten for ideens påvirkning på EUs posisjon. Selv om ideene i dette kapitlet har mer eller mindre sannsynlighet for påvirkning på EUs posisjon har kapitlet vist at ideene eksisterer som politiske motiv i EUs side av snøkrabbesaken.

En gjentakende aktør i snøkrabbesaken synes å være den polske MEP-en Jaroslaw Walesa. Han sitter i fiskerikomiteen i EP, og har i høy grad vært aktiv i saken både i EU-diskusjoner og i media. Walesa fremstår som en aktør som godtar og viderefører samtlige eksisterende ideer om snøkrabber som betyr at snøkrabbesaken får en større betydning enn at den bare omhandler snøkrabber. På den måten oppnår han sine personlige motiver ved å vekke oppmerksomhet om saken, og fronte en sak som velgerne i hjemlandet hans forstår og kanskje engasjerer seg i. Tidligere forskning har pekt på engasjerte enkeltindivider kan oppnå stor påvirkning i arktiske spørsmål ettersom det er få involverte aktører (Offerdal, 2011). Innenfor konstruktivistisk logikk er makt relativt, men dersom en aktør klarer å fremme ideen sin, kan han oppnå definisjonsmakt over et tema. Denne oppgaven har vist at aktører som Walesa har bidratt til å definere snøkrabbesaken fra EUs side, noe som trolig har medført at han har fått mulighet til å påvirke EUs posisjon.

7 Konklusjon: EU som aktør i Arktis

Jeg har i dette arbeidet analysert EU som aktør i snøkrabbesaken. Formålet har vært å undersøke hva som kan forklare EUs posisjon. Studien er utført gjennom å analysere EUs posisjon, aktørene i EU og de økonomiske og politiske motivene bak EUs posisjon. Kapittel 7 oppsummerer studiens sentrale funn. Gjennom en induktiv og kvalitativ metode har jeg vist ulike økonomiske og politiske motiver som kan ha påvirket EUs posisjon.

EUs posisjon er at Svalbard har sin egen kontinentalsokkel. Som følge av dette mener EU at partene i Svalbardtraktaten, etter ikke-diskrimineringsprinsippet, har lik rett til snøkrabbefiske rundt Svalbard. Norge diskriminerer parter i traktaten ved å utdele lisenser kun til norske fiskere, og derfor har EU oppfordret medlemsland til å utstede egne lisenser. Snøkrabbesaken er en sak som involverer få parter i EU systemet. Involverte aktører er Kommisjonen, EP, medlemsland som Lativa og Polen og interesseorganisasjonen Europêche. Disse er aktører som er innflytelsesrike og har påvirket EU i snøkrabbesaken.

Analysen har identifisert ideer om snøkrabbesaken som eksisterer blant aktører i EU. Den har vist hvordan aktørene i snøkrabbesaken har brukt ideer strategisk for å påvirke EUs posisjon. Økonomiske motiver har fått mer oppmerksomhet og medhold blant EUs aktører, og har derfor med større sannsynlighet påvirket EUs posisjon i større grad enn politiske motiver. Kommisjonen, medlemsland som Polen og Latvia, Europêche og enkelte MEP-er har arbeidet strategisk for å fronte snøkrabbesaken som et økonomisk anliggende. Ideen om at konflikten om snøkrabber er en måte for EU å utfordre norsk fortolkning av Svalbardtraktaten har fått betydning hos flere aktører i EU, og fremstår som det politiske motivet med størst sannsynlighet for å påvirke aktører i EU og videre EUs posisjon.

Selv om enkelte aktører i EU har politiske motiver, argumenterer jeg for at dette i større grad handler om økonomi og tilgang til ressurser, fremfor stormaktspolitiske spørsmål for de mest sentrale aktørene i EU. Samtidig har både politiske, økonomiske og personlige motiver vist seg å eksistere som en del av debatten om snøkrabber blant innflytelsesrike aktører i EU, og har påvirket EUs posisjon. Sett fra et norsk perspektiv kan det argumenteres for at det er gunstig at økonomiske motiver står sterkere enn de politiske motivene. Hvis stormaktspolitikk i større grad blir involvert i snøkrabbesaken kan det knytte seg andre utfordringer til å finne løsninger fordi den da handler om mer enn tilgangen til snøkrabber. Det kan derfor være av nytte for norske diplomater å fortsette å fremme ideen om at snøkrabber er et økonomisk spørsmål, og at saken ikke handler om stormaktspolitikk.

Det er utfordrende å måle hvor mye ideene har påvirket EUs posisjon. Likevel har denne oppgaven vist at noen av ideene har påvirket aktører i EU og EUs posisjon. I tillegg sier ideene

noe om diskusjonen rundt snøkrabber i de ulike EU-institusjonene og hos andre involverte aktører i snøkrabbesaken. Hvilke ideer om snøkrabber som er oppe til diskusjon i EU kan påvirke ikke bare EUs posisjon, men også norske oppfatninger av snøkrabbesaken. Ideene kan i så måte si noe om hva snøkrabbesaken handler om for de involverte aktørene, som igjen kan ha påvirkning for hvordan snøkrabbesaken løses. Det må tas høyde for feilkilder i oppgaven, ettersom den belager seg på intervjuer som er en til dels subjektiv datainnsamlingsmetode.

En utfordring ved aktør-sentrert konstruktivisme er spørsmålet om hva som kom først: interesser eller ideer? Hvis ideene brukes strategisk for å oppnå en målsetting, spiller både ideer og interesser en rolle. Ideene eksisterer allerede, men aktørene bruker de strategisk for å oppnå sin målsetting. Det er vanskelig å sette interesser opp mot ideene fordi det kan være to sider av samme sak. Ideene kan bidra til at aktører definerer sine interesser, og dermed påvirker ideene interessene. Aktørsentrert konstruktivisme viser at det er ideene som former interessene, og at aktørenes interesser kan bli utformet på tross av antatte interessepreferanser hos gitte institusjoner. Når aktørene fronter eller støtter en idé som motstrider institusjonens gitte interesser styrker dette det teoretiske rammeverket aktørsentrert konstruktivisme, og bekrefter at ideer har en påvirkningskraft på politikken.

Oppgaven har vist at det eksisterer ideer i snøkrabbesaken som sannsynligvis har hatt påvirkning på EUs posisjon fordi flere aktører har oppfattet enkelte ideer som av deres interesse i snøkrabbesaken. I så måte er aktørsentrert konstruktivisme et nyttig teoretisk rammeverk for å vurdere EUs posisjon. Det er en svakhet at rammeverket ikke kan måle hvor mye ideer påvirker politikken, eller hvordan den ville sett ut hvis ideene ikke hadde eksistert. Samtidig er det nyttig å vise at ideer, og ikke bare interesser, har påvirkning på EUs posisjon, noe denne studien har gjort.

Hvis oppgaven hadde fokusert på interesser basert på en rational choice-posisjon eller realisme kunne funnene vært annerledes. Å vurdere aktørene som nyttemaksimerende og kalkulerende aktører med forhåndsbestemte interesser kunne si noe om de økonomiske vurderingene, men ville ekskludert hvordan aktørene påvirker hverandre gjensidig. Det ville vært en svakhet, ettersom aktørene i denne saken synes å påvirke hverandre som vist i analysen. Aktørene i EU fremsto som påvirkelige både fra oss som forskere og fra andre aktører i EU-systemet. Usikkerheten til aktørene gjorde at aktørsentrert konstruktivisme i større grad var hensiktsmessig enn et teoretisk rammeverk der interessene var stabile og forutbestemt. Realismen tar heller ikke hensyn til enkeltindividers påvirkning på aktørenes syn på snøkrabbesaken, noe aktørsentrert konstruktivisme gjør. Aktørsentrert konstruktivisme åpner

også for at det kan eksistere konkurrerende ideer om snøkrabber i EU, noe oppgaven har vist at eksisterer.

Ideer er ikke like konsekvente over tid innenfor konstruktivismen som interesser er innenfor teoretiske rammeverk som realisme eller rational choice. Hvis aktører med agendasettermakt blir påvirket av nye ideer, eller andre aktører klarer å overbevise om at politiske motiver i større grad er viktig for EU, kan saken endre seg. Dersom aktører i EU greier å alliere seg med andre aktører, og dermed øke sin påvirkningskraft, kan EUs posisjon endre seg, eller nyansere seg i retning mer aggressiv posisjon fra EUs side. Oppgavens funn tar dermed høyde for at EUs posisjon i snøkrabbesaken kan endre seg i fremtiden dersom andre ideer får større fokus og gjennomslag.

7.1 Generaliserbarhet

Denne oppgaven har drøftet EU som aktør i snøkrabbesaken. Snøkrabbesaken kan sies å være unik i seg selv, men samtidig eksisterer den i et politisk og institusjonelt system som kan bidra til å forklare andre case. Mer overordnet identifiserer oppgaven noen trekk ved EU som kan være generelle for EU som aktør i Arktis. Det er mulig å finne likhetstrekk mellom snøkrabbesaken og andre elementer i EUs arktiske politikk som har provosert arktiske aktører. Selforbudssaken er et slikt eksempel som fikk uheldige politiske konsekvenser for EU. I så måte er oppgaven en case av EU som aktør i Arktis.

Videre kan snøkrabbesaken sees i lys av forholdet mellom de to motstridene partene: Norge og EU. På et overordnet plan har Norge og EU et godt samarbeid. Som informanter har pekt på, har partene mye til felles også i Arktis. Tidligere forskning har argumentert for at det eksisterer uromomenter mellom Norge og EU som forstyrrer det ellers velfungerende samarbeidet. Til tross for disse uenighetene, som for eksempel selforbudet, har ikke samarbeidet opphørt i Arktis. Raspotnik og Østhagen (2017) konkluderer med at det er grunn til å tro at samarbeidet mellom Norge og EU fortsatt vil være konstruktivt, selv om enkeltsaker hvor partene er uenige vil oppstå. Som følge av denne argumentasjonen er det nærliggende å tro at snøkrabbesaken ikke vil være et betydelig brudd for det overordnede samarbeidet mellom Norge og EU.

Likevel kan en ikke ta for gitt at snøkrabbesaken løses uten at andre utfordringer oppstår for Norge i samarbeidet med EU. Det pågår ingen formelle diskusjoner mellom Norge og EU i snøkrabbesaken per april 2018, noe som naturligvis vanskeliggjør en løsning på saken. Dessuten har aktører i EU understreket at snøkrabbesaken er et urovekkende element i bilaterale forhandlinger med Norge utover fiskeri. Inntil saken er løst har EU virkemidler de kan benytte

mot Norge i handelssammenheng, noe som kan by på utfordringer for Norge. Dersom saken blir tatt til den internasjonale domstolen i Haag er utfallet usikkert for Norge (Karijord, 2017). Hvordan snøkrabbesaken blir definert i EU kan være avgjørende for hvorvidt aktører i EU ønsker å ta saken videre til domstolen, og hvilke (u)formelle sanksjoner de kan innføre mot Norge. Uansett vil det være opp til medlemslandene som er parter i Svalbardtraktaten å avgjøre hvorvidt saken bør løses i domstolen.

Denne oppgaven har vist at aktørsentrert konstruktivisme kan benyttes til å forklare politiske utfall i EU. Aktørsentrert konstruktivisme tar hensyn til at aktørene benytter ideene strategisk, og er derfor en retning innenfor konstruktivismen som kan forklare kausalsammenhenger. Studien er i så måte et bidrag til både diskusjoner om konstruktivismen evne til å forklare kausalsammenhenger, men også et bidrag til debatten om Arktis er en sone av samarbeid eller konflikt. Den har tatt for seg en del av et arktisk samarbeid, hvor konflikt har oppstått. Konstruktivismen bidrar til en tredje retning, utover de mer tradisjonelle teoriene liberalisme og realisme, som kan være hensiktsmessig for å forstå hva som påvirker aktørens posisjoner i EU og i Arktis.

EUs arktiske politikk er som regel preget av få aktører, noe som gjør at de som er involverte får større innflytelse til å påvirke diskusjonen. Det strukturelle systemet medfører at ideer kan få betydelig påvirkning på politikken som utformes for regionen. Videre forskning bør undersøke ulike medlemslands påvirkning i snøkrabbesaken, når eller hvis denne informasjonen blir tilgjengelig. Det vil også være interessant å benytte aktørsentrert konstruktivisme som teoretisk rammeverk i andre studier om EU som aktør i Arktis for å videreutvikle teoriens evne til å forklare politikken.

8 Litteraturliste

- Abelsen, T. og Lieungh, E. (2017) Storpolitikk har lagt snøkrabbenæringa brakk, *Norsk Rikskringkasting*, 03.05.17. Tilgjengelig fra:
<https://www.nrk.no/finnmark/storpolitikk-har-lagt-snokrabbenæringa-brakk-1.13500375> (Hentet: 26.03.18).
- Aberbach, J. D. og Rockman, B. A. (2002) Conducting and Coding Elite Interviews, *PS: Political Science & Politics*, 35(4), s. 673-676. doi:
10.1017/S1049096502001142.
- Blyth, M. (2003) Structures Do Not Come with an Instruction Sheet: Interests, Ideas, and Progress in Political Science, *Perspectives on Politics*, 1(4), s. 695-706. doi:
10.1017/S1537592703000471.
- Bologaro, K. (2017) Oil lurks beneath EU-Norway snow crab clash, *Politico*. Tilgjengelig fra: <https://www.politico.eu/article/of-crustaceans-and-oil-the-case-of-the-snow-crab-on-svalbard/> (Hentet: 04.01.18).
- Bruun, J. M. og Medby, I. A. (2014) Theorising the Thaw: Geopolitics in a Changing Arctic, *Geography compass*, 8(12), s. 915-929. doi: 10.1111/gec3.12189.
- Braanen, B. (2011) Under press, *Klassekampen*. Tilgjengelig fra:
<http://www.klassekampen.no/59482/article/item/null/under-press> (Hentet: 09.03.18).
- Creswell, J. W. (2014) *Research Design*. 4. utg. London: SAGE publications.
- Den europeiske delegasjonen til Norge (2016) *No 23/16*. Oslo.
- Den norske delegasjonen til EU (2015) *Note verbale*. Brussel. Tilgjengelig fra:
[file:///Users/odabjornsborg/Downloads/note%20fra%20Norge%20til%20EU%20om%20NEAFC%20301015%20\(2\).pdf](file:///Users/odabjornsborg/Downloads/note%20fra%20Norge%20til%20EU%20om%20NEAFC%20301015%20(2).pdf) (Hentet: 08.03.18).
- Denzin, N. K. og Lincoln, Y. S. (2013) *Strategies of Qualitative Inquiry*. 4. utg. Lincoln, Texas: SAGE Publications.
- Det polske utenriksdepartementet (*uten år*) *Poland in Arctic*. Tilgjengelig fra:
http://www.msz.gov.pl/en/foreign_policy/baltic/arctic/poland_in_arctic/ (Hentet: 13.03.18).
- EEAS (2017) *The Arctic - a short introduction*. Tilgjengelig fra:
https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/20956/arctic-short-introduction_en (Hentet: 08.01.18).

- Egeberg, M. (2013) The European Commission, i Cini, M. og Borragán, N. P.-S. (red.) *EUropean Union Politics*. 4. utg. Oxford: Oxford University Press, s. 129-141.
- Eilertsen, H. og Bergquist, E. (2017) The EU Questioned Norway on Snow Crabs, *High North News*, 27.04.17. Tilgjengelig fra: <http://www.highnorthnews.com/the-eu-questioned-norway-on-snow-crabs/> (Hentet: 16.03.18).
- Eising, R., Rasch, D. og Rozbicka, P. (2015) Institutions, policies, and arguments: context and strategy in EU policy framing, *Journal of European Public Policy*, 22(4), s. 516-533. doi: 10.1080/13501763.2015.1008552.
- Emmerson, C. (2010) *The Future History of the Arctic. How Climate, Resources and Geopolitics are Reshaping the North, and Why it Matters to the World*. London: Vintage.
- Eriksen, E. O. og Fossum, J. E. (2015) *The European Union's Non-members. Independence under hegemony?* New York: Routledge.
- ESA (2017) *EFTA Surveillance Authority Decision*. Tilgjengelig fra: <http://www.eftasurv.int/da/DocumentDirectAction/outputDocument?docId=3934> (Hentet: 27.02.18).
- Europaparlamentet (uten år) *Search for a Member*. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/meps/en/map.html> (Hentet: 01.03.18 2018).
- Europaparlamentet (2008) *European Parliament resolution of 9 October 2008 on Arctic governance*. Brussel. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P6-TA-2008-474> (Hentet: 18.04.18).
- Europaparlamentet og Rådet (2009) *Trade in seal products*. Brussel. Tilgjengelig fra: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1007/oj>.
- Europaparlamentet (2017a) *Report: on an integrated European Union policy for the Arctic*. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2017-0032+0+DOC+PDF+V0//EN> (Hentet: 10.04.18).
- Europaparlamentet (2017b) *European Parliament resolution of 16 March 2017 on an integrated European Union policy for the Arctic*. Strasbourg. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2017-0093&language=EN> (Hentet: 13.03.18).

- Europaparlamentet (2017c) *Committe on Fisheries*. Tilgjengelig fra:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=COMPARL&reference=PE-610.817&format=PDF&language=EN&secondRef=01> (Hentet: 13.03.18).
- Europaparlamentet (2017d) *An integrated EU policy for the Arctic. European Parliament resolution of 16 March 2017 on an intergated European Union policy for the Arctic*. Tilgjengelig fra: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0093+0+DOC+PDF+V0//EN>.
- Europaparlamentet (2018) *Major interpellation: EU-Norway dispute on snow crab fisheries in Svalbard*. Strasbourg. Tilgjengelig fra:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FTEXT%20CRE%2020180118%20ITEM-011-01%20DOC%20XML%20V0%2F%2FEN&language=EN> (Hentet: 28.02.18).
- Europaparlamentets fiskerikomiteé (2017) *PECH. Committee on Fisheries*. Brussel: European Parliament. Tilgjengelig fra:
<http://web.ep.streamovations.be/index.php/event/stream/170323-0900-committee-pech> (Hentet: 19.01.18).
- Europautvalget (2017a) *Europautvalget - Møte i Europautvalget onsdag 3.mai 2017*. Tilgjengelig fra: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Europautvalget/2016-2017/refer-201617-05-03/?all=true> (Hentet: 19.03.18).
- Europautvalget (2017b) *Informasjonspakke fra faggruppen for EU/EØS-informasjon*. Stortinget. Tilgjengelig fra:
<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/europautvalget/infopakker/informasjonspakke-til-motet-i-europautvalget-030517.pdf> (Hentet: 27.02.18).
- Europautvalget (2018) *Informasjonspakke fra faggruppen for EU/EØS-informasjon*. Tilgjengelig fra:
<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/europautvalget/infopakker/informasjonspakke-europautvalget-190318.pdf> (Hentet: 09.04.18).
- Europêche (2016) *EAPO & Europeêche Position Paper on Fishing Opportunities 2017 for December Council of Fisheries Ministers*. Tilgjengelig fra:
<http://europeche.chil.me/download-doc/126790> (Hentet: 12.03.18).
- Europêche (2017a) *RE: Letter concering the new developments in the snow crab fishing conflict between EU and Kingdom of Norway in Svalbard*. Brussels: Europêche. Tilgjengelig fra: <http://europeche.chil.me/download-doc/154203> (Hentet: 04.01.18).

- Europêche (2017b) *Commissioner Vella committed to supporting EU long distance fishing fleet - for immediate release* - Brussels. Tilgjengelig fra: <http://europeche.chil.me/attachment/a15f9f8f-656c-43fd-9d8c-19471d6e2bb8> (Hentet: 12.03.18).
- Europêche (2017c) *EU snow crab fishermen illicitly expelled from Barents Sea and Svalbard Waters*. Brussel. Tilgjengelig fra: <http://europeche.chil.me/attachment/d448858f-ae1c-4c24-a34c-9e8eb268693f> (Hentet: 23.03.18).
- Europêche (*uten år*) *About us*. Tilgjengelig fra: <http://europeche.chil.me/about-us> (Hentet: 17.04.18).
- Evans, L. (2015) *Subject: Snow Crab Fisheries in the NEAFC Regulatory Area*. Brussels: European Commission.
- Exner-Pirot, H., Heininen, L. og Plouffe, J. (2017) Introduction: Change and Innovation in the Arctic, *The Arctic Yearbook*, s. 11-18.
- Fairhall, D. (2010) *Cold front: conflict ahead in Arctic waters*. London: Tauris.
- Finne, A. F. (2018) Millionbot for snøkrabbefiske, *High North News*, 08.02.18. Tilgjengelig fra: <http://www.highnorthnews.com/millionbot-for-snokrabbefiske/> (Hentet: 13.03.18).
- Fiskeridepartementet, N.-o. (2014) *Forskrift om forbud mot fangst av snøkrabbe*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-12-19-1836> (Hentet: 08.03.18).
- French, E. (2015) Re-electing MEPs: The factors determining re-election probabilities, *EUropean Union Politics*, 17(1), s. 69-90. doi: 10.1177/1465116515615681.
- Galtung, J. og Ruge, M. H. (1965) The Structure of Foreign News, *Journal of Peace Research*, 2(1), s. 64-91. Tilgjengelig fra: <http://www.jstor.org/stable/423011>.
- Gerhardt, H. *et al.* (2010) Contested Sovereignty in a Changing Arctic, *Annals of the Association of American Geographers*, 100(4), s. 992-1002. doi: 10.1080/00045608.2010.500560.
- Gunitskiy, V. (2008) On thin ice: Water rights and resource disputes in the Arctic Ocean, *Journal of International Affairs*, 61(2), s. 261-271. Tilgjengelig fra: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=32110404&site=ehost-live>.
- Hansen, H. S. (2017) Norge kan tape snøkrabbestriden, *NRK*, 31.01.2017. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/ytring/norge-kan-tape-snokrabbestriden-1.13351818> (Hentet: 06.12.17).

- Hansen, H. S. B. (2016) Three major challenges in managing non-native sedentary Barents Sea snow crab (*Chionoecetes opilio*), *Marine Policy*, 71, s. 38-43.
- Harvey, W. S. (2011) Strategies for conducting elite interviews, *Qualitative Research*, 11(4), s. 431-441. doi: 10.1177/1468794111404329.
- Haugan, B. (2017) Fiske-Sanberg: Vi gir ikke bort en krabbe, *VG*. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/eu/fiske-sandberg-vi-gir-ikke-bort-en-krabbe/a/23906465/> (Hentet: 08.02.18).
- Heininen, L., Exner-Pirot, H. og Plouffe, J. (2015) Governance and Governing in the Arctic: An Introduction to the Arctic Yearbook 2015, *Arctic Yearbook 2015*, s. 1-13. Tilgjengelig fra: https://www.arcticyearbook.com/images/Articles_2015/Introduction.pdf.
- Hoel, A. H. og Heininen, L. (2016) *International Cooperation in the Arctic*.
- Huotari, J. og Kalliojärvi, S. (2017) Perceptions of the Arctic: Rich og Scarce, Mass-scale or Traditional, Conflict or Cooperation?, *The Arctic Yearbook*, s. 454-458.
- Hønneland, G. (2012) *Making Fishery Agreements Work: Post Agreement Bargaining in the Barents Sea*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Hålogalands lagmannsrett (2018) *LH-2017-144441*. Tromsø. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LHSTR/avgjorelse/lh-2017-144441> (Hentet: 27.02.18).
- Juncker, J.-C. (2014) *A new start for Europe: My agenda for jobs, growth, fairness and democratic change. Political guidelines*. Strasbourg: Europakommisjonen. Tilgjengelig fra: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_en.pdf (Hentet: 23.03.18).
- Kaeding, M. og Selck, T. J. (2005) Mapping out Political Europe: Coalition Patterns in EU Decision-Making, *International Political Science Review / Revue internationale de science politique*, 26(3), s. 271-290. Tilgjengelig fra: <http://www.jstor.org/stable/30039033>.
- Kaiser, B. A., Kourantidou, M. og Fernandez, L. (2018) A case for the commons: The Snow Crab in the Barents, *Journal of Environmental Management*, 210, s. 338-348. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.01.007>.
- Karijord, C. (2017) Norge risikere å måtte dele Svalbard-ressurser med EU, *High North News*, 07.11.17. Tilgjengelig fra: <http://www.highnorthnews.com/norge-risikerer-a-matte-dele-store-ressurser-med-eu/> (Hentet: 11.04.18).
- Kommisjonen (2008) *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. The European Union and the Arctic Region*. Brussel. Tilgjengelig fra:

- http://eeas.europa.eu/archives/docs/arctic_region/docs/com_08_763_en.pdf (Hentet: 13.04.18).
- Kommisjonen (2012) *Joint Communication to the European Parliament and the Council. Developing a European Union Policy towards the Arctic Region: progress since 2008 and next steps*. Brussel. Tilgjengelig fra: http://eeas.europa.eu/archives/docs/arctic_region/docs/join_2012_19.pdf (Hentet: 18.04.18).
- Kommisjonen (2015) *Priority: A stronger global actor*. Tilgjengelig fra: https://ec.europa.eu/commission/priorities/stronger-global-actor_en (Hentet: 10.04.18 2018).
- Kommisjonen (2016) *Joint Communication to the European Parliament and the Council. An integrated European Union policy for the Arctic*. Brussel. Tilgjengelig fra: http://eeas.europa.eu/archives/docs/arctic_region/docs/160427_joint-communication-an-integrated-european-union-policy-for-the-arctic_en.pdf.
- Kruse, J. E. (2018) Mens krabbekrigen tilspisser seg, fanger «Tromsbas» 1,6 tonn snøkrabbe på et døgn, *Norsk Rikskringkasting*, 08.04.18. Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/urix/mens-krabbekrigen-tilspisser-seg_-fanger-_tromsbas____-1_6-tonn-snokrabbe-pa-ett-dogn-1.13992073 (Hentet: 10.04.18).
- Legal proceedings over Latvian crab boat arrested in Norway to start in early May* (2017), *The Baltic Course*, 12.04.17. Tilgjengelig fra: http://www.baltic-course.com/eng/baltic_states/?doc=129035 (Hentet: 13.03.18).
- Lieungh, E. (2018) Mener EU-fiskere blir behandlet som kriminelle i Norge, *Norsk Rikskringkasting*, 01.02.18. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/finnmark/mener-norge-behandler-eus-snokrabbefiskere-som-kriminelle-1.13893225> (Hentet: 16.03.18).
- Liu, N., Kirk, E. A. og Henriksen, T. (2017) Conclusion, i Liu, N., *et al.* (red.) *The European Union and the Arctic*. Leiden: Boston: Brill, s. 360-368.
- Lundbo, S. (2017) *Svalbardtraktaten*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Svalbardtraktaten> (Hentet: 04.01.18).
- Luszczuk, M. (2016) Changing foreign policy roles in the changig Arctic, i Conde, E. og Sánchez, S. (red.) *Global Challenges in the Arctic Region*. London: Routledge, s. 402-419.
- Madsbu, J. P. (2011) Hvordan etablere vitenskapelig kunnskap om samfunnet. Innsamling, fortolkning og analyse av kvalitative data ved hjelp av Sensitizing Concepts, *I verdens rikeste land. Samfunnsvitenskapelige innganger til norsk samtid*, s. 13-32. Tilgjengelig

fra:

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/134364/Madsbu.pdf?sequence=1>.

Madsen, P. A. (2017) Norge og EU krangler om krabbefangst. Egentlig handler det om Svalbardtraktaten, *Aftenposten*, 04.02.17. Tilgjengelig fra:

<https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/GELAQ/Norge-og-EU-krangler-om-krabbefangst-Egentlig-handler-det-om-Svalbardtraktaten--Per-Anders-Madsen> (Hentet: 06.12.17).

McCormick, J. (2005) *Understanding the European Union*. 3. utg. New York: Palgrave Macmillan.

Meek, T. (2017) EU-parlamentet kan gå inn for totalforbud mot oljeboring, *Norsk Rikskringkasting*, 03.03.17. Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/norge/eu-parlamentet-kan-ga-inn-for-totalforbud-mot-oljeboring-i-arktisk_-1.13408462 (Hentet: 09.03.18).

Mehren, E. og Abelsen, T. (2017) Fisker ulovlig på norsk sokkel med EUs velsignelse, *Norsk Rikskringkasting*, 20.01.17. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/troms/fisker-ulovlig-pa-norsk-sokkel-med-eus-velsignelse-1.13333132> (Hentet: 13.03.18).

Norge vil ikke dele «milliarddrømmen» med EU. Nå kommer advarsler om rettssak (2018), *Dagbladet*, 18.01.18. Tilgjengelig fra: <https://www.dagbladet.no/nyheter/norge-vil-ikke-dele-milliard-drommen-med-eu-na-kommer-advarsler-om-rettssak/69354370> (Hentet: 16.03.18).

Norområdestrategi. Mellom geopolitikk og samfunnsutvikling (2017) Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra:

https://www.regjeringen.no/contentassets/fad46f0404e14b2a9b551ca7359c1000/nord_strategi_2017_ny.pdf (Hentet: 04.01.18).

Norsk Polarinstitut. *Svalbardtraktaten*. Tilgjengelig fra:

<http://www.npolar.no/no/fakta/svalbardtraktaten.html> (Hentet: 04.01.18).

NOU (2012) *Utenfor og innenfor*. Oslo: Departementets servicesenter

Informasjonsforvaltning. Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/5d3982d042a2472eb1b20639cd8b2341/no/pdfs/nou201220120002000dddpdfs.pdf> (Hentet: 18.09.17).

NRK (2018) Krabbekonflikten, i Mikkelsen, S. F. (red.) *Krig og fred*. Tilgjengelig fra:

https://radio.nrk.no/podcast/krig_og_fred/nrkn-poddkast-26572-134226-12042018010000 (Hentet: 17.04.18).

- Offerdal, K. (2010) Arctic Energy in EU Policy: Arbitrary Interest in the Norwegian High North, *Arctic*, 63(1), s. 30-42. Tilgjengelig fra: <https://www.fni.no/publications/arctic-energy-in-eu-policy-arbitrary-interest-in-the-norwegian-high-north-article526-290.html>.
- Offerdal, K. (2011a) The EU in the Arctic: In pursuit of legitimacy and influence, *International Journal*, 66(4), s. 861-877. Tilgjengelig fra: <http://www.jstor.org/stable/pdf/23104398.pdf> (Hentet: 06.11.17).
- Offerdal, K. (2011b) *Norge, nordområdene og EU*. (Utvalget for utredning av Norges avtaler med EU). Tilgjengelig fra: <http://www.europautredningen.no/wp-content/uploads/2011/04/Rap20-Nordomr%C3%A5dene.pdf> (Hentet: 06.11.17).
- Parsons, C. (2002) Showing ideas as causes : the origins of the European Union, *International organization (trykt utg.)*. 56(1), s. 47-84.
- Princen, S. (2007) Agenda-setting in the European Union: a theoretical exploration and agenda for research, *Journal of European Public Policy*, 14(1), s. 21-38. doi: 10.1080/13501760601071539.
- Princen, S. (2011) Agenda-setting strategies in EU policy processes, *Journal of European Public Policy*, 18(7), s. 927-943. doi: 10.1080/13501763.2011.599960.
- Raspotnik, A. og Østhagen, A. (2017) Partners or Rivals? Norway and the European Union in the High North, i Liu, N., et al. (red.) *European Union and the Arctic*. Leiden: Brill Nijhoff, s. 97-119.
- Raspotnik, A og Østhagen, A. (2018) *Quo Vadis Arctic? The EU and its Northern Neighbourhood*. Tilgjengelig fra: https://chargedaffairs.org/quo-vadis-arctic/?utm_content=bufferf8469&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer (Hentet: 20.04.18).
- Rossi, C. R. (2016) 'A unique international problem': the Svalbard Treaty, equal enjoyment, and terra nullius: lessons of territorial temptation from history, *Washington University Global Studies Law Review*, 15(1), s. 93.
- Rossi, C. R. (2017) Norway's Imperiled Sovereignty Claim over Svalbards's Adjacent Waters, *German Law Journal*, 18(06), s. 1497-1530. Tilgjengelig fra: https://static1.squarespace.com/static/56330ad3e4b0733dcc0c8495/t/5a088d99e2c483d6cb7ca496/1510509978739/06_Vol_18_No_06A_Rossi.pdf (Hentet: 29.01.18).
- Rådet (2016) *Council Regulation fixing for 2017 the fishing opportunities for certain fish stocks, applicable in Union waters and, for Union fishing vessels, in certain non-*

- Union waters*. Brussel. Tilgjengelig fra:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15706-2016-INIT/en/pdf>.
- Rådet (2017a) *Council Regulation (EU) 2017...of... fixing for 2017 the fishing opportunities for certain fish stocks and groups of fish stocks, applicable in Union Waters, and, for Union fishing vessels, in certain non-Union waters*. Brussel. Tilgjengelig fra:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15706-2016-INIT/en/pdf> (Hentet: 08.03.18).
- Rådet (2017b) *2018 EU total allowable catches in the Atlantic and North Sea*. Brussels. Tilgjengelig fra: <http://www.consilium.europa.eu/media/32288/final-table-rev.pdf> (Hentet: 05.03.18).
- Rådet (2017c) *Commission services non paper*. Brussels: Council of the European Union
- Rådet (2018) *Non-paper. Elements for an agreed record concerning the harvesting of snow crab on the Norwegian continental shelf in 2017*. Brussel. Tilgjengelig fra:
<http://g8fip1kplyr33r3krz5b97d1.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2017/07/SPOLITICO-17071016510.pdf> (Hentet: 27.03.18).
- Sale, R. og Potapov, E. (2010) *The Scramble for the Arctic: Ownership, exploitation and Conflict in the Far North*. London: Frances Lincoln.
- Saurugger, S. (2013) Constructivism and public policy approaches in the EU: from ideas to power games, *Journal of European Public Policy*, 20(6), s. 888-906. doi: 10.1080/13501763.2013.781826.
- Saurugger, S. (2014) *Theoretical approaches to European Integration*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Schreier, M. (2012) *Qualitative Content Analysis in Practice*. London: SAGE publications.
- Sobrido, M. (2016) The position of the European Union on the Svalbard waters, i Conde, E. og Sánchez, S. I. (red.) *Global challenges in the Arctic Region: Sovereignty, environment and Geopolitical Balance*. London: Routledge.
- Stepien, A. og Raspotnik, A. (2016) *The EU's new Arctic Communication: Not-so-integrated-not-so-disappointing?* Lapland: Arctic centre, University of Lapland. Tilgjengelig fra: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62370/ArCticles-1-2016-EU-Arctic-Policy-Stepien-Raspotnik.pdf?sequence=5> (Hentet: 09.03.18).
- Stepien, A. og Koivurova, T. (2017) Formulating a Cross-cutting Policy Challenges and Opportunities for Effective EU Arctic Policy-making, i Liu, N., *et al.* (red.) *The European Union and the Arctic*. Leiden; Boston: Brill, s. 11-39.

- Stokke, O. S. (2017) Geopolitics, governance and Arctic fisheries politics, i Conde, E. og Sánchez, S. (red.) *Global Challenges in the Arctic Region*. London: Routledge, s. 170-195.
- Staalesen, A. (2017) Snow crabs raise conflict potential around Svalbard, *The Barents Observer*, 23.01.17. Tilgjengelig fra: <https://thebarentsobserver.com/en/arctic/2017/01/snow-crabs-raises-conflict-potential-svalbard> (Hentet: 23.03.18).
- Svalbardtraktaten* (1920). Paris. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1920-02-09> (Hentet: 18.04.18).
- Thagaard, T. (2013) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. 4. utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thomas, G. (1997) What's the use of theory?, *Harvard Educational Review*, 67(1), s. 75-104. Tilgjengelig fra: file:///Users/odabjornsborg/Downloads/What's_the_use_of_theory.pdf.
- Tiller, R. og Nyman, E. (2017) The clear and present danger to the Norwegian sovereignty of the Svalbard Fisheries Protection Zone: Enter the snow crab, *Ocean & Coastal Management*, 137, s. 24-33.
- Tjora, A. (2012) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. 2. utg. Oslo: Gyldendal.
- Utenriksdepartementet (2017a) *Note Verbal to the EU*. Oslo.
- Utenriksdepartementet (2017b) *Note Verbal to EU*. Oslo.
- Utenriksdepartementet (2017c) *Note Verbal to Lativa*. Oslo.
- Valberg, J. E. L. (2012) EU og Norge i Arktis – konflikt eller samarbeid?, *Stat & styring*, 22(04), s. 23-24. Tilgjengelig fra: http://www.idunn.no/stat/2012/04/eu_og_norge_i_arktiskonflikt_eller_samarbeid. (Hentet: 18.04.18).
- Weber, S. og Romanyshyn, I. (2011) Breaking the ice: The European Union and the Arctic, *International Journal*, 66(4), s. 849-860. Tilgjengelig fra: <http://www.jstor.org/stable/23104397>.
- Wegge, N. (2011) The political order in the Arctic: power structures, regimes and influence, *Polar Record*, 47(2), s. 165-176. doi: 10.1017/S0032247410000331.
- Wegge, N. (2012) Norge og EU: partnere i Arktis, *Nordlit*, 29, s. 129-138. Tilgjengelig fra: <http://hdl.handle.net/10037/4264>.
- Wegge, N. (2013) Politics between Science, Law and Sentiments: Explaining the European Union's Ban on Trade in Seal Products, *Environmental Politics*, 22(2), s. 255.

- Yin, R. K. (2003) *Case study research. Design and methods*. 3. utg. California: Sage publications.
- Young, O. R. (2011) The future of the Arctic: cauldron of conflict or zone of peace?, *International Affairs*, 87(1), s. 185-193. doi: 10.1111/j.1468-2346.2011.00967.x.
- Zellen, B. S. (2009) *Arctic doom, Arctic boom. The geopolitics of climate change in the Arctic*. Santa Barbra: Praeger Books.
- Østhagen, A. (2013) The European Union - An Arctic Actor?, *Journal of Military and strategic studies*, 15(2), s. 71-92. Tilgjengelig fra:
<http://jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/529/515> (Hentet: 13.04.18).
- Østhagen, A. (2017) Geopolitics and security in the Arctic: what role for the EU?, *European View*, 16(2), s. 239-249. doi: 10.1007/s12290-017-0459-1.

Vedlegg 1: Liste over informanter

Navn i tekst	Tid og sted	Institusjon	Intervjuer(e)
Kommisjonsansatt A	15.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt B	15.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt C	19.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt D	19.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt E	Februar 2018 Over epost.	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt F	15.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt G	19.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Kommisjonsansatt H	19.02.18 Brussel	Kommisjonen	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik

			og Andreas Østhagen
Norsk diplomat 1	15.02.18 Brussel Også via epost, telefon februar 2018	Det norske diplomatiet	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Norsk diplomat 2	19.02.18 Brussel	Det norske diplomatiet	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
Norsk diplomat 3	05.03.18 Over telefon	Det norske diplomatiet	Oda Bjørnsborg
Norsk diplomat 4	05.03.18 Over telefon	Det norske diplomatiet	Oda Bjørnsborg
Assistent til MEP 1	19.02.18 Brussel	Europaparlamentet	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
MEP 2	20.02.18 Brussel	Europaparlamentet	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
MEP 3	20.02.18 Brussel	Europaparlamentet	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
EU-diplomat A	19.02.18 Brussel	Diplomat fra medlemsland	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen
EU-diplomat B	20.02.18	Diplomat fra medlemsland	Oda Bjørnsborg, Andreas Raspotnik og Andreas Østhagen

Vedlegg 2: Intervjuguide

Norske informanter

Oppvarming:

1. Hvor lenge har du jobbet med nordområdene og snøkrabbesaken?
2. Har du tatt del av forhandlingene mellom Norge og EU?
3. Hvorfor tror du EU delte ut lisenser til å fiske snøkrabber?

Hoveddel:

4. Hvilken betydning har snøkrabbesaken for Norge?
 - a. (Politisk)
 - b. (økonomisk)
5. (Hvordan har forhandlingene mellom Norge og EU vært?) Kan du si noe om forhandlingene mellom Norge og EU?
6. Hva ønsker EU å oppnå ved å dele ut lisenser?
7. Hvorfor har konflikten dratt ut i tid?

Avslutning

8. Hva tror du må til for å finne en løsning?
9. Er det noe annet du har lyst til å tilføye?

Kommisjonsansatte og EU-diplomater

Oppvarming:

1. What is the status quo on the snow crab case?
2. How would you categorize snow crabs in terms of species?
3. Does the EU define snow crab as a sedentary species?

Hoveddel:

4. Why did the EU give license to fish snow crabs? (in 2016)
5. What significance, does the harvesting of snow crab have for the EU or its member states?
 - a. Political
 - b. Economic
6. Where does the sovereignty of Norway as a coastal state begin and end in the areas around Svalbard?
7. How has the Commission cooperated with other EU institutions or member states in this case?
8. In your opinion, how has the cooperation between EU and Norway been?
 - a. The tone in the meetings?
 - b. Particular challenges?
9. Why is still case still ongoing, why has it not been resolved yet?
10. How can it be resolved?

Avslutning:

11. Is there anything you would like to add?

Medlemmer av Europaparlamentet

Oppvarming:

1. What has been your role (in the committee of fisheries) regarding the snow crab case?
2. Why did the EU give license to fish snow crabs? (in 2016)
3. What significance, does the harvesting of snow crab have for the EU or it's member states?
 - a. Political
 - b. Economic
4. Where does the sovereignty of Norway as a coastal state begin and end in the areas around Svalbard?
5. In your opinion, how has the cooperation between EU and Norway been?
 - a. The tone in the meetings?
 - b. Particular challenges?
6. Why is still case still ongoing, why has it not been resolved yet?
7. How can it be resolved?

Avslutning:

8. Is there anything you would like to add?